

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA
Námestie slobody 6, 817 83 Bratislava 15

Výročná správa o činnosti
Ústavu pamäti národa
za rok 2013

Bratislava 2014

Obsah

- 1. Úvod**
 - 1.1. Identifikácia organizácie
 - 1.2. Vedenie a riadiace orgány
 - 1.3. Kontaktné údaje
- 2. Organizačná štruktúra ÚPN**
- 3. Hlavné úlohy, pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov a organizačných zložiek**
 - 3.1. Hlavné úlohy ústavu
 - 3.2. Pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov
 - 3.3. Pôsobnosť a činnosť organizačných zložiek
- 4. Personálne zabezpečenie**
- 5. Finančné zabezpečenie a správa majetku**
- 6. Právna agenda**
- 7. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci**
- 8. Ochrana údajov**
- 9. Medzinárodná spolupráca**
- 10. Masmediálna agenda**
- 11. Plnenie konkrétnych úloh, činnosť a aktivity v roku 2013**
 - 11.1. **Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií štátnym orgánom**
 - 11.2. **Agenda účastníkov a veteránov protikomunistického odboja**
 - 11.3. **Archívna činnosť, tvorba a správa evidencií a databáz**
 - 11.3.1. Archívne fondy
 - 11.3.2. Evidencie a databázy
 - 11.4. **Vedecký výskum a dokumentácia**
 - 11.4.1. Vedecko - výskumné okruhy, projekty dokumentácie a ich výstupy
 - 11.4.2. Organizácia vedeckých a odborných konferencií, kolokvií a seminárov
 - 11.4.3. Účasť na vedeckých konferenciách a seminároch
 - 11.5. **Edičná činnosť a audiovizuálna tvorba**
 - 11.5.1. Tlač publikácií
 - 11.5.2. Časopis Pamäť národa
 - 11.5.3. Elektronická knižnica
 - 11.5.4. Produkcia a distribúcia dokumentárnych filmov
 - 11.5.5. Zaznamenávanie výpovedí svedkov obdobia neslobody
 - 11.6. **Verejné aktivity, osвета a vzdelávanie**
 - 11.6.1. Podujatia pri príležitosti výročí
 - 11.6.2. Výstavy
 - 11.6.3. Filmové festivaly
 - 11.6.4. Diskusné podujatia
 - 11.6.5. Exkurzie
 - 11.6.6. Vzdelávacie a prednáškové aktivity
 - 11.7. **Informatizácia a digitalizácia**
 - 11.7.1. Digitálny archív ÚPN
 - 11.7.2. Digitalizácia archívnych dokumentov
 - 11.7.3. Správa informačného systému ÚPN
 - 11.7.4. Zverejňovanie informácií na internetových a intranetových stránkach
- 12. Chronológia najdôležitejších udalostí roka 2013**
- 13. Hlavné úlohy na rok 2014**
- 14. Záver**

Grafická príloha

1. Úvod

Výročná správa o činnosti ÚPN v roku 2013 hodnotí uplynulé obdobie z hľadiska plnenia poslania a účelu, pre ktoré bol zriadený. Prináša prehľad o stave ústavu, o plnených úlohách a realizovaných aktivitách, ako aj podmienkach a úrovni zabezpečenia z hľadiska personálneho, finančného, materiálneho a organizačného. Dokumentuje dosiahnuté výsledky v jednotlivých oblastiach odborného pôsobenia. Výročnú správu o činnosti prerokovala Správna rada ÚPN dňa 23. apríla 2014. V Dozornej rade ÚPN ju Správna rada ÚPN prerokovala dňa 23. apríla 2014.

1.1. Identifikácia organizácie

Názov organizácie: **Ústav pamäti národa (ďalej len „ÚPN“)**
Sídlo organizácie: **Bratislava**
Forma hospodárenia: **verejnoprávna ustanovizeň so samostatnou právnou subjektivitou**
Štatutárny zástupca : **ThDr. Ondrej Krajňák, PhD.**

1.2. Vedenie a riadiace orgány

Správna rada: **ThDr. Ondrej Krajňák, PhD., (predseda Správnej rady ÚPN)**
Arpád Tarnóczy
PhDr. Slavomír Michálek, DrSc.
PhDr. Augustín Jozef Lang
Anton Malacký
Mgr. Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M. (podpredsedníčka Správnej rady ÚPN)
PhDr. Igor Baka, PhD.
doc. PhDr. PaedDr. Karol Janas, PhD.
Ivan A. Petranský, PhD.

Dozorná rada: **JUDr. Juraj Hamuľák, PhD. (predseda Dozornej rady ÚPN)**
PhDr. László Bukovszky
Mgr. Michal Král

Výbor: **Mgr. Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M. (predsedníčka Výboru ÚPN)**
Mgr. Lubomír Morbacher, PhD. (podpredseda Výboru ÚPN)
Mgr. Ing. Lubomír Ďurina
Ing. arch. Mgr. Ján Pálffy, PhD.

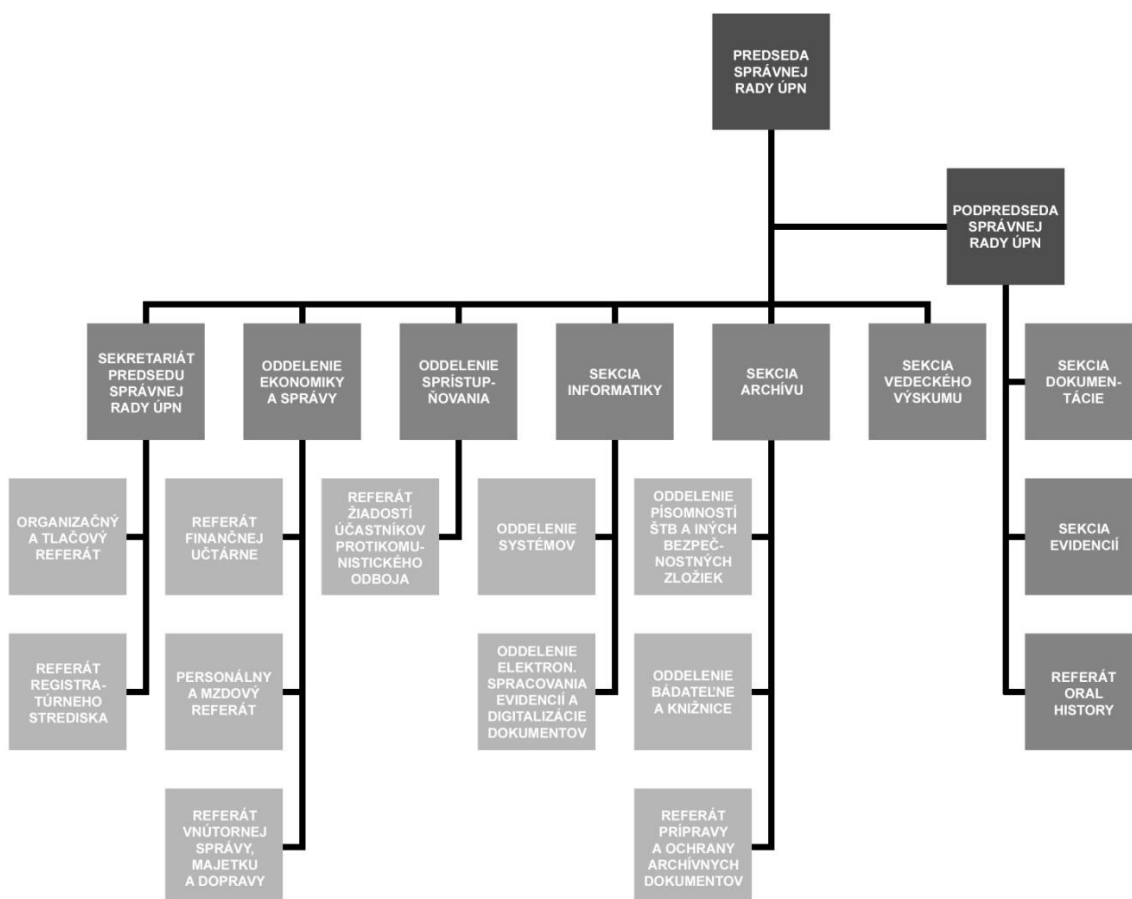
1.3. Kontaktné údaje

ÚPN, Námestie slobody 6, 817 83 Bratislava 15
Telefón: 02 / 593 00 311 (spojovateľka)
Fax: 02 / 593 00 391
Email: info@upn.gov.sk

Archív ÚPN, Miletičova 7, 817 83 Bratislava
Telefón: 02 / 555 71 764
Email: badatelna@upn.gov.sk

2. Organizačná štruktúra

V roku 2013 nedošlo v ÚPN k zmenám v organizačnej štruktúre. Bola zložená zo sekretariátu predsedu správnej rady, oddelenia ekonomiky a správy, oddelenia sprístupňovania, sekcie informatiky, sekcie archívu, sekcie vedeckého výskumu, sekcie dokumentácie, sekcie evidencií a samostatného referátu Oral history. Na plnenie špecifických úloh ústavu sa základné organizačné zložky vo svojej štruktúre členili na oddelenia a odborné referáty.

3. Hlavné úlohy ÚPN, pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov a organizačných zložiek

ÚPN je verejnoprávna ustanovizeň zriadená zákonom č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o ÚPN).

3.1. Hlavné úlohy ústavu

- vykonávať úplné a nestranné hodnotenie doby neslobody, hlavne analyzovať príčiny a spôsob straty slobody, prejavy fašistického a komunistického režimu a ich ideológií, účasť domácich a zahraničných osôb na nich;
- sprístupňovať prenasledovaným osobám dokumenty o ich prenasledovaní;
- zverejňovať údaje o vykonávateľoch tohto prenasledovania a ich činnosti;

- d) dávať podnety na trestné stíhanie zločinov a trestných činov podľa § 1; spolupracovať pritom s Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky;
- e) poskytovať potrebné informácie orgánom verejnej moci;
- f) systematicky zhromažďovať a odborne dokumentačne spracovávať všetky druhy informácií, dokladov a dokumentov vzťahujúcich sa na dobu neslobody;
- g) spolupracovať s obdobnými inštitúciami v Slovenskej republike aj mimo nej, hlavne s archívami, múzeami, knižnicami, pamätníkmi odboja, pamätníkmi koncentračných a pracovných táborov, poskytovať im informácie, bádateľské možnosti a metodickú pomoc a propagovať ich činnosť;
- h) poskytovať verejnosti výsledky svojej činnosti, hlavne zverejňovať a sprístupňovať informácie a iné doklady o dobe neslobody 1939 - 1989 a o činoch a osudoch jednotlivcov, vydávať a šíriť publikácie, usporadúvať výstavy, semináre, odborné konferencie, diskusné fóra;
- i) propagovať myšlienky slobody a obrany demokracie pred režimami podobnými nacizmu a komunizmu;
- j) rozhodovať o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja;
- k) rozhodovať o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja, veterána protikomunistického odboja in memoriam a vydávať preukaz veterána protikomunistického odboja a preukaz veterána protikomunistického odboja in memoriam a v spolupráci s orgánmi miestnej samosprávy poskytovať podklady k priznaniu zľavneného cestovného pre účastníkov protikomunistického odboja a ich blízkych príbuzných.

3.2. Pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov

Riadiacimi orgánmi ústavu sú správna rada, výbor a dozorná rada.

Štatutárnym zástupcom ústavu je predseda správnej rady. V zložení správnej rady nastali v roku 2013 personálne zmeny. Národná rada SR 13.2. 2013 zvolila do funkcie predsedu ThDr. Ondreja Krajňáka, PhD. Prezident Slovenskej republiky vymenoval 3. apríla 2013 nového člena Mgr. Ivana A. Petranského, PhD. Na aprílovom zasadnutí správnej rady bola za jej podpredsedníčku zvolená Mgr. et Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M.

Činnosť správnej rady v roku 2013 bola poznamenaná niekoľkými negatívnymi skutočnosťami. Vykonyvala svoju činnosť v súlade so stanovami ÚPN, ktoré však nie sú plne v súlade s platnými právnymi predpismi Slovenskej republiky, ako to už 5. decembra 2011 konštatovala vo svojom stanovisku a upozornení Dozorná rada ÚPN, ktoré adresovala Správnej rade ÚPN. Konštatovala, „...že ustanovenia čl. 4. ods.2 nie sú v súlade s ustanoveniami príslušných právnych predpisov týkajúcich sa pracovnoprávných vzťahov v ÚPN.“ Dozorná rada ďalej konštatovala, že „...ustanovenia týkajúce sa podpredsedu SpR a SpR v oblasti pracovnoprávných vzťahov sú v stanovách upravené nad rámec Zákonníka práce, keďže správna rada nie je oprávnená zasahovať do právomocí štatutára a robiť právne úkony v pracovnoprávných vzťahoch. Keďže z podnetu ani z pre Dozornú radu ÚPN známych dokumentov nevyplýva písomné poverenie štatutárneho orgánu pre Správnu radu ÚPN pre oblasť a schvaľovanie otázok týkajúcich sa pracovnoprávných vzťahov, nie je možné konštatovať, žeby správna rada mala zákonnú oporu pre uzurpovanie si právomocí štatutára, ktoré mu vyplývajú z právneho poriadku. Zákon o pamäti národa umožňuje Správnej rade ÚPN vyhradiť si právo rozhodovať o veciach, ktoré sú inak v kompetencii výboru podľa tohto zákona a štatútu, nie však predsedu Správnej rady ÚPN, ako štatutára v pracovnoprávných vzťahoch.“

Nesúlad Stanov ÚPN s Ústavou SR, so zákonom o Pamäti národa, Zákonníkom práce a Občianskym zákonníkom okrem Dozornej rady ÚPN konštatovali aj dve od seba nezávislé

právne analýzy, dvoch právnych kancelárií. Nesúlad sa týka čl. 1, odst.6, čl. 2, odst.1-3, čl. 4, čl. 5, čl. 29, odst.2 Stanov ÚPN.

čl. 1 ods. 6 „Stanovy schvaľuje správna rada kvalifikovanou väčšinou hlasov predsedu a všetkých svojich členov.“ Napádané ustanovenie stanov ide nad rámec zákonného splnomocnenia a zároveň odporuje § 12 ods. 4 písm. d) v spojení s § 12 ods. 6 Zákona o pamäti národa, podľa ktorých sa na schválenie a zmenu stanov vyžaduje súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov.

čl. 2 ods. 1 „Zamestnanci ústavu plnia úlohy schválené správnu radou, úlohy spojené so zabezpečením bežnej činnosti ústavu, zabezpečujú podklady pre činnosť orgánov ústavu a realizáciu ich rozhodnutí a riadia sa pokynmi svojich nadriadených.“ Napádané ustanovenie stanov ide nad rámec zákonného splnomocnenia a zároveň v rozpore so Zákonom o pamäti národa, Občianskym zákonníkom a Zákonníkom práce obmedzuje právomoci štatutárneho zástupcu tým, že implicitne priznáva právomoc schvaľovania úloh pre zamestnancov správnu radou.

čl. 2 ods. 3 „Pracovný poriadok a jeho zmeny schvaľuje správna rada.“ Napádané ustanovenie stanov ide nad rámec zákonného splnomocnenia a zároveň v rozpore so Zákonom o pamäti národa, Občianskym zákonníkom a Zákonníkom práce, nakoľko obmedzuje právomoci štatutárneho zástupcu v pracovnoprávných veciach tým, že na vydanie a zmeny pracovného poriadku oprávňuje orgán, ktorý na to zo zákona nie je oprávnený.

čl. 4 „Predseda správnej rady“

1) Riadi ústav a zodpovedá za jeho činnosť.

2) Predseda najmä:

a) priamo riadi vedúcich sekretariátu, sekcie informatiky, sekcie archívu, oddelenia sprístupňovania dokumentov, oddelenia ekonomiky a správy, sekciu vedeckého výskumu,

b) predkladá na schválenie správnej rade

- materiály na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky, jej výborov a vlády SR,

- štatút, stanovy a vnútorné akty riadenia,

- zahraničné styky ústavu,

- zameranie kontrolnej činnosti,

- systém a organizáciu vedeckej prípravy,

- dohody o spolupráci,

- projekty a úlohy,

- návrhy v oblasti pracovnoprávných vzťahov,

c) predkladá správnej rade výsledky kontrolnej činnosti,

d) predkladá správnej rade na schválenie návrhy na prijímanie a prepúšťanie pracovníkov do a z pracovného pomeru a na menovanie a odvolanie zamestnancov ústavu do funkcií zriadených týmito stanovami,

e) predkladá správnej rade na schválenie návrhy na mzdy a odmeny zamestnancov,

f) predkladá Národnej rade Slovenskej republiky a vláde Slovenskej republiky

- návrh rozpočtu,

- ročnú účtovnú závierku,

- výročnú správu o činnosti.

Ustanovenie stanov ide nad rámec zákonného splnomocnenia a zároveň nezákonne zasahuje do právomocí a oprávnení štatutárneho orgánu, ktoré mu vyplývajú zo Zákona o pamäti národa, Občianskeho zákonníka a Zákonníka práce. Obzvlášť čl. 4 ods. b) v zmysle ktorého predseda „predkladá správnej rade na schválenie návrhy na prijímanie a prepúšťanie pracovníkov do a z pracovného pomeru a na menovanie a odvolanie zamestnancov ústavu do funkcií zriadených týmito stanovami“. Uvedené ustanovenie výrazným spôsobom porušuje zákonné vymedzenie právomocí a oprávnení medzi jednotlivými orgánmi odporcu, čo spôsobuje neistotu v pracovnoprávných vzťahoch.

čl. 5 „Podpredseda správnej rady ústavu a predseda výboru

- 1) zastupuje predsedu v čase jeho neprítomnosti v súlade so Štatútom ÚPN čl. 3,
- 2) priamo riadi vedúcich sekcie dokumentácie, evidencie a Referátu Oral History,
- 3) navrhuje správnej rade menovanie a odvolávanie zamestnancov ústavu do funkcií zriadených týmito stanovami a organizačnou štruktúrou,
- 4) predkladá na schválenie správnej rade návrh na mzdy a odmeny zamestnancov,
- 5) predkladá návrhy projektov.“

Ustanovenie stanov ide nad rámec zákonného splnomocnenia a zároveň nezákonne zasahuje do právomocí a oprávnení štatutárneho orgánu, ktoré mu vyplývajú zo Zákona o pamäti národa, Občianskeho zákonníka a Zákonníka práce. Obzvlášť čl. 5 ods. 1 a v tejto súvislosti podľa § 12 ods. 7 Zákona o pamäti národa „v mene správnej rady podpisuje dokumenty predseda a počas jeho neprítomnosti podpredseda“. Z daného ustanovenia nemožno odvodiť oprávnenie podpredsedu správnej rady konať za predsedu správnej rady v iných veciach, ako je „podpisovanie dokumentov v mene správnej rady počas jeho neprítomnosti“. Prenesenie akýchkoľvek iných právomocí predsedu z dôvodu jeho neprítomnosti nemá žiaden relevantný právny základ a nemôže smerovať k obmedzeniu suverénneho postavenia štatutárneho orgánu. čl. 29 ods. 2 „Úlohu podľa zadania schváleného správnou radou rieši pracovná skupina riešiteľov, ktorú vedie zodpovedný riešiteľ úlohy, menovaný na návrh predsedu výboru predsedom správnej rady.“ Ustanovenie stanov ide nad rámec zákonného splnomocnenia a zároveň v rozpore so zákonnou úpravou zasahuje do právomocí a oprávnení štatutárneho orgánu, ktoré mu vyplývajú zo Zákona o pamäti národa, Občianskeho zákonníka a Zákonníka práce tým, že implicitne zakladá právomoc správnej rady schvaľovať zadania, podľa ktorých postupujú pracovné skupiny ÚPN.

Napriek tomu, že novozvolený predseda správnej rady predložil návrh na ich úpravy spolu so zmenami organizačnej štruktúry, členovia správnej rady ich odmietli. Nepochota členov správnej rady prijať zmeny Stanov ÚPN, ktoré by ich dali do súladu s platnými právnymi predpismi SR, predpokladá možnosť súdnych sporov v pracovnoprávných vzťahoch.

Súčasne platné Stanovy ÚPN, ktoré sú však nad rámec zákona o ÚPN a Zákonníka práce tak v praxi neakceptujú riadiace kompetencie predsedu Správnej rady ÚPN ako štatutára a vytvárajú priestor pre dvojité riadenie ústavu. 6. októbra 2013 došlo k situácii, kedy riadne zvolané mimoriadne zasadnutie správnej rady predseda riadne otvoril a ukončil, avšak členovia správnej rady ďalej pokračovali v stretnutí, ktoré označili za pokračovanie rokovania správnej rady bez prítomnosti predsedu a ktoré svojvoľne viedla podpredsedníčka správnej rady bez poverenia predsedu. Na tomto stretnutí členov správnej rady boli prijaté nelegitímne uznesenia, ktoré sa podpredsedníčka správnej rady pokúsila uviesť do platnosti, najmä v otázke schválenia členov výboru ústavu, ktoré však predseda správnej rady nepodpísal a ako také ich nemohol uznať za právoplatné. Podobne ako ani zápisnicu zo stretnutia, ktorú členovia správnej rady označili za zápisnicu z mimoriadneho rokovania. K prijatiu „nového rokovacieho poriadku“ ani k „menovaniu nových členov výboru“ nemohlo dôjsť a súčasný stav, kedy niektoré subjekty pokladajú tento „rokovací poriadok“ za záväzný a osoby „domnele menované za členov Výboru“ za skutočných členov Výboru, je neudržateľný. Nový rokovací poriadok obsahuje viaceré zásadné zmeny oproti jeho predchádzajúcemu zneniu, ktoré výrazne okliešťujú právomoci predsedu správnej rady a posilňujú právomoci podpredsedu správnej rady. Uvedené zmeny majú za následok faktické popretie významu funkcie predsedajúceho, ktorá mu vyplýva ako zo Zákona o pamäti národa, tak aj z ostatných interných predpisov ÚPN.

Napr. zmena uskutočnená v čl. 2 ods. 2 Rokovacieho poriadku: „V prípade neprítomnosti predsedu správnej rady zasadnutie správnej rady vedie podpredseda správnej rady alebo iný člen správnej rady, na základe poverenia udeleného predsedom. (...)“ po zmene: „V prípade neprítomnosti predsedu správnej rady zasadnutie správnej rady vedie podpredseda správnej rady. Iný člen správnej rady vedie zasadnutie správnej rady v prípade neprítomnosti predsedu správnej rady len na základe poverenia udeleného predsedom. (...)“

Ďalej napr. zmena spôsobu zvolávania mimoriadneho zasadnutia správnej rady v zmysle čl. 1 ods. 4 Rokovacieho poriadku: „Mimoriadne zasadnutie správnej rady môže zvolať kedykoľvek predseda správnej rady alebo na základe písomného poverenia predsedu jej podpredseda.“ Po zmene: „Mimoriadne zasadnutie správnej rady môže zvolať kedykoľvek predseda správnej rady alebo podpredseda.“

Vyššie uvedené zásadné zmeny, v spojitosti so spôsobom ako boli prijaté a vzhľadom na právomoci správnej rady, ktoré jej priznáva Zákon o pamäti národa, predstavujú dôvodné nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, ktorá hrozí predsedovi tohto orgánu a štatutárnemu zástupcovi ÚPN, ohrozuje fungovaniu celého ÚPN a výrazne zasahuje aj do právnej istoty iných osôb, na ktorých rozhodnutia správnej rady majú vplyv. Faktické narušenie právneho postavenia štatutárneho zástupcu v rámci ÚPN schválením uvedených zmien v Rokovacom poriadku, s prihliadnutím na spôsob ich „schvaľovania“ predstavuje vážny zásah do jeho právneho postavenia i právnej istoty.

Do konca roku 2013 kompetenčný spor nebol ukončený a vyriešený. Správna rada na svojich ostatných riadnych a legitímnych zasadnutiach prerokovávala zásadné rozhodnutia pre fungovanie ústavu. Prerokovala ročnú účtovnú uzávierku a správu o činnosti ÚPN za rok 2012 a návrh rozpočtu na rok 2014.

Dozorná rada je najvyšším kontrolným orgánom ÚPN. V jej zložení v roku 2013 nedošlo k žiadnym personálnym zmenám. Dozerala na činnosť a hospodárenie ústavu, jeho správnej rady a výboru. Na svojich zasadnutiach prerokovávala informácie poskytované predstaviteľmi a pracovníkmi ÚPN o činnosti ústavu a jeho jednotlivých zložiek. Okrem toho v priebehu roka sa dozorná rada za účelom kontroly činnosti správnej rady pravidelne zúčastňovala aj na zasadnutí správnej rady. Dozorná rada v zmysle zákona spoločne so správnu radou prerokovala ročnú účtovnú uzávierku a správu o činnosti ÚPN za rok 2012 a návrh rozpočtu na rok 2014.

Výbor ÚPN zabezpečoval činnosť ústavu podľa zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa a podľa pokynov správnej rady. V zložení výboru nastali v roku 2013 zmeny. Členstvo v ňom sa skončilo Terézii Holecovej a Ondrejovi Podolcovi. Za člena výboru správna rada 2. decembra 2013 opätovne vymenovala Ľubomíra Morbachera. Výbor ÚPN na svojich zasadnutiach v roku 2013 prerokovával požiadavky jednotlivých zložiek súvisiace s obmenou výpočtovej techniky, návrhom rozpočtu a plánom činnosti na rok 2014.

Všetci členovia riadiacich orgánov ÚPN spĺňali podmienku bezúhonnosti podľa § 11 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) pre ľudské práva, národnostné menšiny a postavenie žien (ďalej len „gestorský výbor“) schválil výročnú správu o činnosti ÚPN za rok 2012 a ročnú účtovnú uzávierku dňa 12. júna 2013. Výročná správa za rok 2012 bola prerokovaná a schválená v pléne NR SR 26. júna 2013. Dňa 5. decembra 2013 bol v gestorskom výbore prerokovaný návrh rozpočtu ústavu na rok 2014. Predkladaný návrh rozpočtu navrhoval dotáciu zo štátneho rozpočtu vo výške 1.553.730 €. Prijatým uznesením gestorského výboru bol rozpočet ÚPN na rok 2014 schválený.

3.3. Pôsobnosť organizačných zložiek

a) Sekretariát predsedu správnej rady

Zabezpečuje koordináciu úloh pre vnútorný a vonkajší chod ústavu, riadenie činnosti ústavu, prípravu podkladov na rokovania predsedu, prípravu materiálov od organizačných zložiek,

pracovné cesty, posudzovanie a spracovávanie materiálov, písomnosti a podkladov predkladaných na rozhodnutie, agendu súdnych sporov, právne zastupovanie, vypracovávanie a posudzovanie zmlúv a právnych stanovísk, mediálnu agendu a agendu registratúry.

b) Oddelenie ekonomiky a správy

Realizuje komplexné finančné a materiálové zabezpečenie ústavu a zamestnancov, vypracovávanie smerníc, zásad a interných pokynov z oblasti ekonomiky a účtovníctva, kontrolu účtovných dokladov, spracovávanie, prípravu, realizáciu rozpočtu a rozpis rozpočtových prostriedkov, vedenie účtovníctva a výkazníctva príjmov a výdajov, zúčtovanie finančných prostriedkov, finančné zabezpečenie pracovných ciest, styk s peňažnými ústavmi, evidenciu faktúr a ich úhrady, evidenciu pohľadávok a ich vymáhanie, výkon pokladničnej služby, nákup pohonných hmôt a prevádzku motorových vozidiel, účtovnú agendu a správu majetku štátu, inventarizáciu majetku, obstarávanie tovarov a služieb, verejných prác a výkonov, agendu pracovnoprávných vzťahov, dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, platov a miezd zamestnancov ústavu, agendu odmien členov orgánov ústavu.

c) Oddelenie sprístupňovania

Zabezpečuje agendu žiadostí o sprístupnenie dokumentov bývalých bezpečnostných zložiek, a agendu žiadostí o priznanie štatútu účastníka, alebo veterána protikomunistického odboja.

d) Sekcia informatiky

Zabezpečuje elektronický archívny informačný systém, podporné technické služby pre činnosť organizačných zložiek, prevádzku elektronických systémov, ochranu elektronických dát, software, hardware, odborné poradenstvo používateľom programových systémov, vzdelávanie a školenie používateľov a údržbu počítačových zariadení a programového vybavenia a prevod písomných archívnych dokumentov do elektronickej formy.

e) Sekcia archívu

Zabezpečuje činnosť Archívu ÚPN, ktorý je zaradený do skupiny archívov právnických osôb zriadených zákonom. Je odborným pracoviskom, ktorý preberá, eviduje, spracúva, ochraňuje a sprístupňuje archívne dokumenty. Sekcia archívu vedie evidenciu žiadostí Ministerstva vnútra, Ministerstva obrany a Slovenskej informačnej služby, vedie evidenciu dokumentov, vylúčených výborom NR SR zo sprístupnenia, zabezpečuje ochranu archívnych dokumentov pred stratou, odcudzením, poškodením, zničením alebo zneužitím a zabezpečuje ich konzerváciu.

f) Sekcia dokumentácie

Realizuje vyhľadávanie, skúmanie, spracovávanie a vyhodnocovanie informácií, dokladov, dokumentov a iných písomností a výpovedí dokumentujúcich zločiny nacizmu a komunizmu a osobnú zodpovednosť páchatel'ov v úlohách zaradených do projektov, ako aj podnety orgánom činným v trestnom konaní v spolupráci s príslušnými útvarmi ministerstva vnútra a Generálnej prokuratúry.

g) Sekcia vedeckého výskumu

Uskutočňuje vedecký výskum obdobia neslobody 1939 – 1989, spoluprácu s vedeckými inštitúciami a vysokými školami, vedecké konferencie, semináre, školenia a výstavy, prezentácie vedeckého výskumu formou monografií, kolektívnych publikácií, vedeckých a odborných štúdií, vydávanie časopisu Pamäť národa, publikácií, alebo dokumentačných a evidenčných pomôcok ústavu.

h) Sekcia evidencií

Zabezpečuje spracovanie a analýzu údajov a evidenčných záznamov Štátnej bezpečnosti a bezpečnostných zložiek z obdobia rokov 1939 – 1989, tvorbu a systematické spracovávanie údajov o práci Štátnej bezpečnosti a bezpečnostných zložiek, ich riadiacej a organizačnej štruktúre, politickom riadení, ako aj analýzu a spracovanie údajov o občanoch, ktorí znášali negatívne dôsledky činnosti bezpečnostných zložiek a rekonštruje údaje v údajových bázach.

i) Referát Oral history

Zabezpečuje výrobu filmových záznamov osobných svedectiev pamätníkov doby neslobody, ich spracovanie a archiváciu, výrobu krátkych televíznych formátov, formátov na web, spracovanie databázy nasnímaného materiálu, výrobu dokumentárnych filmov, videoformátov, filmové prehliadky a osvetovú a pedagogickú činnosť na základných a stredných školách.

4. Personálne zabezpečenie

V roku 2013 činnosť ÚPN zabezpečovalo 66 zamestnancov. 5 zamestnankýň čerpalo rodičovskú dovolenku. Do pracovného pomeru boli prijatí 5 zamestnanci (Ivan A. Petranský, Tibor Ujlacký, Juraj Lauko, Slavomír Zrebný a Jaroslav Daniška). Pracovný pomer ukončili 5 zamestnanci (Michal Horeličan, Martina Fiamová, Matej Medvecký, Juraj Lauko a Monika Mifkovičová. Predseda Správnej rady ÚPN označil pracovnú zmluvu s Ivanom A. Petranským za neplatnú, a preto mu prestali byť pridelované pracovné úlohy, vyplácaná mzda a prestal byť považovaný za zamestnanca ústavu. V súvislosti so zvolením predsedu správnej rady ústavu v roku 2013 došlo k personálnym zmenám na funkciách riaditeľov jednotlivých zložiek. Funkcie riaditeľa sekretariátu predsedu správnej rady sa vzdal Ján Pálffy, poverení k riadeniu sekcie evidencií a sekcie informatiky bol zbavený Michal Horeličan. Riadením sekretariátu predsedu správnej rady bol poverený Tibor Ujlacký, riadením sekcie informatiky Peter Šalkovič, riadením sekcie evidencií Lukáš Obšitník, a riadením referátu Oral history Eduard Stano.

Počet zamestnancov ÚPN

Kalendárny rok	k 31.12.2012	k 31.12.2013
Celkový počet zamestnancov	65	64
Muži	35	34
Ženy	30	30
Priemerný vek zamestnancov	44,5	44,5

Vzdelanostná štruktúra zamestnancov ÚPN

Druh vzdelania	ZV	SV	ÚSV	VOV	VŠ I. t./Bc./	VŠ II. st.	VŠ III. St.
Počet zamestnancov	-	-	20	-	1	27	16

Prehľad a počet akademických, vedecko-akademických titulov zamestnancov ÚPN

Bc.	Ing.	PaedDr.	ThDr.	Mgr.	PhDr.	Doc.	PhD. CSc.	DrSc.
1	10	-	1	29	5	-	12	-

V roku 2013 si zamestnanci ÚPN individuálne zvyšovali svoje vzdelanie rôznymi formami štúdia. Prevažujúcou formou štúdia bolo absolvovanie odborných kurzov a školení. Novoprijatí zamestnanci sa v rámci adaptačného procesu oboznámili so základnými internými normami ÚPN a podľa pôsobnosti a odbornej činnosti sa zúčastňovali aj na školeniach v oblastiach personalistiky, ekonomiky a rozpočtu, správy majetku štátu, vedenia účtovníctva, masmediálnej politiky, BOZP a iných.

5. Finančné zabezpečenie a správa majetku

Ekonomická situácia ÚPN sa v roku 2013 v plnej miere odvíjala od výšky pridelenej dotácie zo strany Ministerstva financií Slovenskej republiky. Pridelené finančné prostriedky boli primerané vzhľadom na ekonomické možnosti štátu v čase hospodárskej krízy. Ako problematické sa prejavilo nehospodárne vynaloženie finančných prostriedkov v závere funkčného obdobia predchádzajúceho vedenia v mesiaci január na zvýšenie plátov jednotlivcov a zamestnanie sa bývalého predsedu správnej rady I.A. Petranského v rozpore s pôvodne naplánovaným objemom finančných prostriedkov na platy a mzdy. V závislosti od toho sa následne počas celého roka 2013 prejavoval nedostatok finančných prostriedkov, ktorý často sťažoval realizáciu úloh a aktivít ÚPN, čo bolo potrebné riešiť prijatím úsporných opatrení a presunom finančných prostriedkov v závere roka. Rozpočtové prostriedky pridelené ÚPN rozpisom záväzných ukazovateľov by za normálnych okolností vytvárali dostatočné podmienky na plnenie plánovaných úloh a zabezpečenia chodu ústavu.

Na základe predložených podkladov Ekonomického oddelenia ÚPN predložil predseda správnej rady 27. septembra 2013 informáciu o stave rozpočtu ÚPN na rok 2013 k 1. septembru 2013 k prerokovaniu a prijatiu uznesenia o prijatí úsporných opatrení v hospodárení do konca roka 2013. Schválený objem finančných prostriedkov na platy a mzdy zamestnancov na rok 2013 činil 657.930,- €. Na základe predloženej platovej inventúry zo dňa 31. Marca 2013 už k 28. februáru deficit finančných prostriedkov určený na platy a mzdy narástol o 4. 608,- €, a to bez toho, aby nový predseda Správnej rady ÚPN robil akékoľvek personálne zmeny. Deficit bol spôsobený navýšením mzdových prostriedkov 11 zamestnancom a svojim prijatím do pracovného pomeru Ivana Alberta Petranského v mesiacoch január – február 2013 nad rámec schválených prostriedkov určených na platy a mzdy. Do nástupu nového predsedu správnej rady, prevažne v januári 2013 predchádzajúce vedenie zaťažilo rozpočet ÚPN na rok 2013 iba na platoch a mzdách spolu s odvodmi v objeme 33.667,- €.

Pod vedením novozvoleného predsedu správnej rady došlo v ÚPN k zaťaženiu rozpočtu ÚPN na rok 2013 navýšením mzdových prostriedkov po prijatí 3 zamestnancov do pracovného pomeru spolu s odvodmi celkom o 40.931,- €. Súčasne však došlo v rozpočte ÚPN na rok 2013 aj k zníženiu objemu vynakladaných mzdových prostriedkov po skončení pracovných pomerov zamestnancov a ukončení vyplácania pôvodnej zamestnaneckej mzdy novozvoleného predsedu správnej rady spolu s odvodmi celkom o 48.551,- €. Nebol tak prekročený limit mzdových prostriedkov a zároveň došlo k úspore finančných prostriedkov ÚPN vo výške 7.620,- €. Napriek tomu ostal deficit v objeme mzdových prostriedkov na rok 2013 vo výške cca 26 000,- €, ktorý spôsobilo nezodpovedným navýšením mzdových prostriedkov oproti pôvodne schválenému rozpočtu ÚPN na rok 2013 v závere svojho pôsobenia predchádzajúce vedenie ÚPN.

Do 12. februára 2013, teda do nástupu novozvoleného predsedu Správnej rady ÚPN bolo z rozpočtu na rok 2013 minutých viac ako 20.571,37,- €. Do konca mája 2013 bolo potrebné uhradiť všetky náklady spojené s činnosťou predchádzajúceho vedenia vo výške cca 28.000,- €. Na finančné zabezpečenie činnosti ÚPN pod vedením novozvoleného predsedu Správnej rady ÚPN tak zostalo v rozpočte na rok 2013 cca 96.055,59,- €. Z toho bolo už k 31. júlu 2013 vyčerpaných cca 106.509,74,- € na úhradu nevyhnutných, neočakávaných, alebo plánovaných úhrad cestovného, nákupu materiálu, dopravného, nevyhnutnej údržby a opráv a služieb spojených s bežným chodom a plánovanými aktivitami v súlade s plánom činnosti ÚPN na rok 2013, čo znamená, že predchádzajúce vedenie ÚPN použilo rozpočtové prostriedky na činnosť ÚPN v roku 2013 vo výške 34 % už v priebehu prvých 45 dní roku 2013. Uvedené bolo prejavom a dôkazom nezodpovedného prístupu bývalého vedenia ÚPN k hospodáreniu s pridelenými finančnými prostriedkami štátneho rozpočtu, zle nastavených podmienok hospodárenia a nerešpektovania schváleného rozpočtu na rok 2013.

Na základe tejto skutočnosti bolo nevyhnutné pozastavenie niektorých činností, aby nebolo potrebné prepúšťanie pracovníkov ÚPN zo zamestnania. Bolo to v záujme odstránenia deficitu a nastavenia hospodárneho nakladania s finančnými prostriedkami štátneho rozpočtu. Za zmienku stojí aj skutočnosť, že vedúca ekonomického oddelenia nevydala ani jedno upozornenie, ktoré by smerovalo k zastaveniu nevhodného nakladania s finančnými prostriedkami štátneho rozpočtu.

Na rok 2013 mal Ústav pamäti národa schválenú dotáciu zo štátneho rozpočtu vo výške 1.553.730,- € na bežné výdavky. V závere roka z toho schválilo Ministerstvo financií kapitálové výdavky na nákup výpočtovej techniky vo výške 11.354,- €. Pridelené finančné prostriedky boli použité na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa v členení podľa rozpočtovej skladby na odmeňovanie zamestnancov v sume 677.312,- €, poisťné 327.069,- €, činnosť, tovary a služby 524.764,- € vrátane nájomného za prenájom kancelárskych a archívnych priestorov, či nákladov za energie v prenajatých kancelárskych priestoroch, z toho 264.883,- € na odmeny členom Správnej a Dozornej rady ÚPN. V roku 2013 boli vyplatené transfery zamestnancom v sume 13.143 €, z toho na odstupné a odchodné 10.052,- € a nemocenské dávky 3.091,- €. Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na rok 2013 boli vyčerpané na 99,99 %, zostatok transferu zo štátneho rozpočtu bol 73,30,- € a 14,68,- €, ako úroky za mesiac december 2013. Vratky (príjmy z preplatkov z ročného zúčtovania zdravotného poistenia za rok 2013 a z úrokov účtov vedených v bankách z roku 2013 a zostatok transferu zo štátneho rozpočtu spolu v sume 87,98,- € boli vrátené ako príjmy do štátneho rozpočtu.

V roku 2013 mimo transferu z Ministerstva financií SR získal ÚPN z predaja publikácií, za vydanie fotokópií, za vysielacie práva na filmy, z úrokov bankových účtov, z vratiek od poisťovní, súdov, ako aj z grantov, dotácií a darov celkovo 21.144,- €. Zostatok z roku 2012 činil 12.820,- €. Výdavky v roku 2013 činili 14.863,- €. Zostatok k 31.12.2013 činil 19.101,- €. Majetok Ústavu pamäti národa bol k 1. januáru 2013 v hodnote 1 075 782,18,- €, znížený o oprávky v hodnote 1 047 312,25,- €, reálna hodnota majetku 28. 469,93,- €. V roku 2013 bol prírastok majetku v sume 16.054,80,- € a úbytok z dôvodu vyradenia 0,00,- €. Ústav pamäti národa mal k 31. decembru 2013 majetok v celkovej hodnote 1 091 836,98,- €, znížený o odpisy v sume 1 060 572,91,- €. Reálna hodnota majetku k 31. decembru 2013 bola 31.264,07,- €.

VÝDAVKY SPOLU		1.553.642,-
BEŽNÉ VÝDAVKY (600)		1.542.288,-
1)	Limit miezd, platov a OVV (610)	677.312,-
2)	Poistné a príspevok... (620)	327.069,-
3)	Tovary a ďalšie služby (630)	524.764,-
4)	Cestovné výdavky (631)	3.341,-
5)	Energie, voda, odpad (632)	37.502,-
6)	Materiál a služby (633)	14.668,-
7)	Dopravné (634)	17.037,-
8)	Rutinná a štandardná údržba (635)	8.064,-
9)	Nájomné za prenájom (636)	87.942,-
10)	Ostatné tovary a služby (637)	356.210,-
11)	Bežné transfery (640)	13.143,-
II. KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY (700)		11.354,-

Čerpanie bežných výdavkov (600)

Schválený rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
1.553.730	1.542.376	1.542.288	88	99,99

Z toho:

– mzdy, platy (610)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
657.930	677.312	677.312	0	100

– odvody (620)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
320.050	327.076	327.069	7	99,99

– tovary a služby (630)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
573.450	524.844	524.764	80	99,99

– odmeny SpR a DR (630)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
280.850	264.884	264.883	1	99,99

– transfery jednotlivcom (642)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
2.300	13.144	13.143	1	99,99

– cestovné výdavky (631)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
10.000	3.361	3.341	20	99,99

– energie, voda a komunikácie (632)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
40.000	37.522	37.502	20	99,99

– materiál a služby (633)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
40.500	14.668	14.668	-	100

– dopravné (634)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
12.500	17.037	17.037	-	100

– rutinná a štandardná údržba (635)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
12.000	8.064	8.064	-	100

– nájomné za prenájom (636)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
80.500	87.942	87.942	-	100

– ostatné tovary a služby (637)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
377.950	356.250	356.210	40	99,99

– bežné transfery (640)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
2.300	13.144	13.143	1	100

¶

– čerpanie kapitálových výdavkov (700)

Schválený rozpočet	upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
-	11.354	11.354	-	100

6. Právna agenda

V priebehu roka 2013 bol Ústav pamäti národa účastníkom konania v 16 súdnych sporoch, z toho 12 bolo sporov týkajúcich sa ochrany osobnosti a 4 pracovnoprávne spory. Spomedzi

sporov na ochranu osobnosti boli počas roka 2 spory ukončené v neprospech ÚPN, 1 v prospech ÚPN a v 1 prípade došlo k späťvzatiu žalobného návrhu zo strany navrhovateľa. V žalobách na ochranu osobnosti sa žalobcovia domáhali určenia, že sú neoprávnene evidovaní v registračných protokoloch bývalej Štátnej bezpečnosti. V 3 prípadoch sa domáhali aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Počas roka 2013 došlo k späťvzatiu 2 žalôb o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru zo strany žalobcov. O 2 ďalších žalobných návrhoch týkajúcich sa pracovnoprávných sporov nebolo k 31. decembru 2013 rozhodnuté.

7. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Agenda referátu BOZP a funkcie zástupcu zamestnancov pre BOZP bola v roku 2013 plnená bez mimoriadnych udalostí a nedostatkov. Boli vykonané priebežné kontroly BOZP na pracoviskách ústavu a boli vykonané vstupné inštruktáže 4 nových zamestnancov.

8. Ochrana údajov

V roku 2013 neboli v podmienkach ÚPN podobne ako v predchádzajúcom období spracovávané žiadne utajované skutočnosti. Vzhľadom na to nebola v štruktúre systemizovaná funkcia bezpečnostného pracovníka. V roku 2013 ústav systematicky spracovával osobné údaje chránené podľa zákona NR SR č. 122/2013 Z.z. (do 30.6.2013 428/2002) a podľa zákona NR SR č. 533/2002 Z.z. Účel spracovávania bol určený najmä zákonom NR SR č. 553/2002 Z.z. Ústav splnil všetky úlohy určené zákonom 122/2013 a má zodpovednú osobu podľa tohto zákona. V podmienkach ÚPN bolo preevidovaných 20 informačných systémov a aktualizované bezpečnostné smernice podľa uvedeného zákona.

V roku 2013 ústav systematicky spracovával dokumenty podľa zákona NR SR 395/2002 Z.z. a pre účel sprístupnenia posúdil spolu 57 spravodajských zväzkov a podzväzkov bývalej I. správy ŠtB v celkovom počte 5388 strán dokumentov.

9. Medzinárodná spolupráca

ÚPN v roku 2013 pokračoval v rozvoji a prehĺbovaní medzinárodnej spolupráce a aktivitách predovšetkým s partnerskými inštitúciami z krajín strednej a východnej Európy, s ktorými boli v minulosti uzavreté bilaterálne zmluvy o spolupráci (Ústav národnej pamäti v Poľsku, Ústav pre štúdium totalitných režimov v Česku, Národná rada pre štúdium archívov Securitate v Rumunsku a i.). Pokračovala aj spolupráca s úradmi a inštitúciami spravujúcimi písomnosti tajných polícií z Nemecka, Rumunska, Poľska, Bulharska, Česka, Maďarska a Slovenska. Podobne pokračovala spolupráca ÚPN s Nemeckom, Poľskom a Maďarskom v rámci Európskej siete Pamäť a Solidarita, ktorej cieľom je dokumentovať dejiny totalitných režimov v 20. storočí predovšetkým s ohľadom na teritórium strednej a východnej Európy. Spracovávala sa agenda súvisiaca s členstvom, - stretnutie Riadiaceho výboru ENRS vo Varšave (22. – 23. apríla 2013), zabezpečená bola organizácia stretnutia orgánov ENRS v Bratislave (19. – 21. júna 2013) a vedenie písomnej agendy súvisiacej s činnosťou tejto siete. V roku 2013 vstúpil ÚPN do oficiálnej spolupráce s Ústavom Ludwiga Boltzmana v Rakúsku a Ministerstvom pre ľudské práva Irackej arabskej republiky. Pokračovala spolupráca na agende súvisiacej s členstvom ÚPN v Európskej sieti úradov spravujúcich písomnosti tajnej polície, konkrétne pri príprave februárového zasadnutia v Prahe v Českej republike a na príprave plánovanej putovnej výstavy.

10. Masmediálna agenda

V roku 2013 sa ÚPN prezentoval v masmédiách v miere zodpovedajúcej daniu a aktivitám s ním súvisiacim. Prispelo k tomu viacero faktorov. Jedným z najvýznamnejších bola zmena na poste predsedu správnej rady. S tým súviselo množstvo informácií, ktoré sa v printových a elektronických médiách objavili v súvislosti so samotnou voľbou, v rámci ktorej prinášali informácie o jednotlivých kandidátoch, priebehu voľby až po zvolenie nového predsedu. V súvislosti s tým sa médiá venovali zamestnaniu sa bývalého predsedu správnej rady Ivana A. Petranského v ÚPN, ako aj jeho vymenovaniu za člena správnej rady prezidentom Slovenskej republiky. Veľkú pozornosť venovali médiá aj nástupu nového predsedu správnej rady Ondreja Krajňáka do funkcie, problematickému presadzovaniu jeho záujmov v správnej rade, či problematickej komunikácii s členmi správnej rady. Negatívna informovanosť o ÚPN pokračovala po zverejnení návrhu členov gestorského výboru Národnej rady SR na zníženie odmien členom správnej rady, ktorý bol poslancami aj schválený, z dôvodu potreby šetrenia verejnými finančnými prostriedkami. Pozornosť médií bola zameraná aj na snahy nového predsedu správnej rady o uskutočnenie reorganizačných a personálnych zmien, či odstránenie nedostatkov, ktoré po svojom pôsobení zanechalo predchádzajúce vedenie ústavu v podobe deficitu v rozpočte, zamestnania bývalého pracovníka Ústavu marxizmu leninizmu komunistického historika Jána Bobáka bývalým predsedom správnej rady Ivanom A. Petranským v ÚPN, ale aj súdnymi spormi vedenými proti ÚPN zo strany bývalých zamestnancov, s ktorými ÚPN dohodou ukončil pracovný pomer z dôvodov výrazného škrtania finančných prostriedkov v rozpočte na rok 2012, či smerovaním ústavu, ktoré bolo v spoločnosti prijímané negatívne a spôsobilo nielen zlé meno ústavu na verejnosti, ale aj odmietanie spolupráce iných historických inštitúcií s ÚPN. Ďalším z faktorov, pre ktorý sa médiá mimoriadne intenzívne venovali informovaniu o ÚPN boli súdne spory vedené proti ústavu zo strany prepustených bývalých zamestnancov, ale aj súdne spory s osobami, ktoré ústav žalovali za podľa nich neoprávnené zverejnenie ich mien v registračných protokoloch ŠtB. Z nich bol mediálne najviac sledovaný prípad Andreja Babiša, osobnosti z oblasti ekonomiky a obchodu, ktorý v Českej republike vstúpil do politiky. Médiá pozorne sledovali vývoj káuz a priebeh súdnych konaní, na ktorých sa zúčastňovali a boli im v týchto súvislostiach poskytované informácie, vyjadrenia a stanoviská. Popritom bola pozornosť médií venovaná samotným aktivitám ÚPN, ktoré súviseli s riadnym plnením jeho poslania, úlohami a aktivitami v priebehu celého roka 2013. Z nich bola zvýšená pozornosť venovaná medializovaným aktivitám pri príležitosti spomienky na Sviečkovú manifestáciu, ako aj Festivalu slobody a aktivitám pri príležitosti spomienky na 17. november 1989. Mimoriadnu pozornosť médií vyvolala aj nominácia Františka Vnuka za vedecký prínos v protikomunistickom odboji, ktorá bola prijatá s neskrývaným rozhorčením. Po dôslednom zvážení ÚPN nomináciu neudelil žiadnemu historikovi. V roku 2013 sa uskutočnili celkom 3 tlačové konferencie. Počas nich boli prítomní zástupcovia médií oboznámení so zverejnením organizačnej štruktúry a databázy príslušníkov Správy ŠtB pôsobiacej v Stredoslovenskom kraji, s programom Festivalu slobody, ako aj aktivitách v súvislosti s výročím Sviečkovej manifestácie. Médiám boli priebežne poskytované tlačové informácie z aktivít ÚPN, konferencií, výstav, pietnych aktov, projektov, partnerských návštev, či podujatí, uskutočnených pri rozličných historických príležitostiach. Pracovníci ústavu aj v roku 2013 úzko spolupracovali pri poskytovaní stanovisk pracovníkom domácich a zahraničných printových, či elektronických médií, alebo pri výrobe publicistických relácií. Z domácich printových to boli najčastejšie mienkotvorné denníky Pravda, SME, Nový čas, Plus1deň a Hospodárske noviny. Z elektronických RTVS, TV Markíza, TV Joj, TA 3. Zo zahraničných najmä z Českej republiky printové Mladá fronta, Mladá fronta Dnes, EURO, Reflex, a z elektronických TV NOVA, TV Prima, ČT, Český rozhlas. Realizovala sa spolupráca na

projekte Audiovizuálneho fondu a na pripravovanom dokumentárnom filme o udelení čestného doktorátu A. Dubčekovi univerzitou v Bologni v roku 1988. Štatisticky možno hodnotenie masmediálnej agendy uzavrieť konštatovaním, že v priebehu roka 2013 sa uskutočnili 2 oficiálne tlačové konferencie ÚPN, médiám bolo poskytnutých 53 oficiálnych tlačových správ, odborných stanovísk, odpovedí a interview predsedu Správnej rady a hovorcu ÚPN. Poskytnuté informácie sa najčastejšie objavovali v spravodajských servisoch TASR, SITA, TKKBS, vo vydaniach celoštátnych mienkotvorných denníkov SME, PRAVDA, ČAS, Plus1deň, týždenníkov Plus7dní, Týždeň, Katolícke noviny, Slovenské národné noviny, ÚjSzó, spravodajských a publicistických reláciách verejnoprávneho RTVS, komerčných a regionálnych televíznych a rozhlasových staníc Markíza, JOJ, TA3, EXPRES a ďalších. Spomedzi zahraničných médií sa informácie v súvislosti s ÚPN najčastejšie objavovali vo verejnoprávných a komerčných elektronických a printových médiách Českej republiky. V priebehu roka 2013 bola ukončená zmluva so SLOVAKIA ONLINE v súvislosti s poskytovaním denného monitoringu médií z dôvodu nepriaznivej finančnej situácie ústavu. Na základe uvedeného však možno povedať, že v náročnom období, aj napriek negatívnym skutočnostiam, sa v roku 2013 predsa len podarilo v médiách vytvárať pozitívny obraz ÚPN na verejnosti. Pracovná skupina zriadená predsedom správnej rady plnila úlohy spojené s inováciou webovej stránky Ústavu pamäti národa. Jednotliví členovia pracovnej skupiny predstavili niekoľko pripomienok k súčasnej podobe webovej stránky. Bola vykonaná jej technická analýza a vypracovaný návrh postupu na jej obnovu. Získané návrhy a analýzy budú predmetom ďalšieho riešenia, po ktorom bude predstavený konečný návrh na inováciu webstránky ÚPN.

11. Plnenie konkrétnych úloh, činnosť a aktivity v roku 2013

11.1. Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií štátnym orgánom

ÚPN v súlade so zákonom poskytoval štátnym inštitúciám (Národný bezpečnostný úrad, Slovenská informačná služba, Vojenské spravodajstvo, Ministerstvo obrany SR) podklady na plnenie zákonom stanovených úloh. V roku 2013 sa vybavovali žiadosti a spisy s Archívom Ministerstva vnútra SR v Levoči, Archívom Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenským národným archívom, Generálnou prokuratúrou SR, Národným bezpečnostným úradom, Okresným súdom Bratislava I., ale aj žiadosti partnerských inštitúcií z Českej republiky – Archivu bezpečnostných složek a Ústavu pro studium totalitních režimů, a oddelenia vydávania osvedčení – 3. odboj odboru pre vojnových veteránov Ministerstva obrany ČR. Na základe písomnej žiadosti podľa § 17 a 18 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa boli sprístupňované žiadateľom dokumenty po bývalých bezpečnostných zložkách štátu z obdobia rokov 1939 – 1989. V roku 2013 ÚPN prijal 205 žiadostí fyzických osôb o sprístupnenie dokumentov. V porovnaní s rokom 2012 bol počet žiadostí vyšší o 88,07 %. V roku 2013 sa s dokumentmi vyžiadanými podľa § 17 a 18 zákona č. 553/2002 Z. z. oboznámilo 57 osôb. ÚPN pripravil a sprístupnil žiadateľom celkovo 4 301 strán dokumentov. V roku 2013 bolo schválených 206 bádateľských listov a 214 spisov kategórie ostatných písomností. Celkový počet spracovaných spisov činil 1798, v archíve 1359. Pre NBÚ 656, VOS 256, SIS 3, MOČR 17. Exkurzií v archíve sa uskutočnilo 7. Bolo zabezpečené spracovávanie zhrnutí poznatkov k archívnym fondom ÚPN v osobitnom režime. V roku 2013 bolo vypracovaných 47 zhrnutí. V 24 prípadoch bolo odporúčané sprístupnenie a v 23 prípadoch bolo odporúčané čiastočné sprístupnenie konkrétnych zväzkov. V jednom prípade bolo odporúčané sprístupnenie aj s archivovaným vyjadrením osoby, na ktorú bol zväzok vedený, keďže táto osoba využila svoje zákonné právo podľa § 23 ods. 2 zákona o ÚPN č. 553/2002 Z. z. a podala k zväzku vyjadrenie. Pre vypracovanie týchto zhrnutí poznatkov a posúdení odporúčania sprístupnenia bolo

spracovaných 3 941 opaginovaných archívnych listov s textom aj na 486 reverzných stranách, čiže celkovo bolo spracovaných 4 427 strán. Žiadosti bádateľov v osobitnom režime boli po celý rok 2013 v priebežnom režime vybavovania.

11.2. Agenda účastníkov a veteránov protikomunistického odboja

ÚPN aj v roku 2013 rozhodoval o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja podľa § 11 zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji a podľa § 8 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa. V roku 2013 bolo riešených 88 prípadov, z toho 55 žiadostí a jeden z vlastného rozhodnutia. K 31. decembru 2013 bolo priznané postavenie účastníka protikomunistického odboja celkovo 88 osobám, pričom v 50 prípadoch išlo o postavenie účastníka protikomunistického odboja in memoriam. Z vlastného rozhodnutia bolo priznané postavenie účastníka protikomunistického odboja 5 osobám (Ján Košút, Silvester Krčméry, Peter Jaďuď, Ján Havlík a Štefan Krištín). V roku 2013 ÚPN priznal a udelil štatút veterána protikomunistického odboja 87 žiadateľom, z toho 51 in memoriam. Preukazy boli následne vydané žijúcim veteránom, alebo ich blízkym osobám. ÚPN v tejto oblasti úzko spolupracoval s Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, ktorému predkladal informácie o všetkých doteraz udelených priznaniach. ÚPN po iniciovaní a nadviazaní spolupráce s jednotlivými samosprávnymi krajinami Slovenskej republiky pokračoval aj v roku 2013 v slávnostnom odovzdávaní preukazov a dekrétov o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja na verejnosti. Odovzdávanie sa uskutočnilo v Nitre, v Žiline a v Ružomberku. V procesoch posudzovania žiadostí v rámci oboch kategórií z roku 2012, kde bola po prvotnej analýze zistená spolupráca s ŠtB, po dohode s predsedom Správnej rady ÚPN bolo v oprávnených prípadoch priznané postavenie. V prípade žiadostí, v ktorých chýbali dostatočné podklady bolo vykonaných 64 dožiadaní a napísaných 8 vyjadrení k žiadostiam, ktoré nespĺňali zákonné požiadavky. Podľa § 11 zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji a podľa § 8 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa ÚPN rozhoduje o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja. Tento štatút je oprávnený získať občan, ktorý sa v období rokov 1944 – 1989 postavil na odpor proti komunistickému režimu. ÚPN o priznaní štatútu rozhoduje na základe písomnej žiadosti, súčasťou ktorej je dotazník. Údaje z dotazníka sa podľa možnosti a dostupnosti údajov overujú vyhľadávaním náležitých dokumentov uložených v archívoch. Pri skúmaní oprávnenosti žiadosti sa zisťujú aj možné prekážky, ktoré sú v zákone uvedené. V roku 2013 pribudlo na riešenie 61 nových prípadov, z toho 55 žiadostí a šesť z vlastného rozhodnutia. Problémom naďalej ostáva nekompletnosť požadovaných dokladov. Celkovo bolo v roku 2013 zaslaných dožiadaní v 64 prípadoch a vyjadrení v 8 sporných prípadoch. ÚPN priznal k 31.12.2013 postavenie účastníka protikomunistického odboja celkovo 664 osobám, z toho 190 in memoriam. V roku 2013 ÚPN priznal a udelil tento štatút 88 osobám, z toho v 83 prípadoch na základe žiadosti a v 5 prípadoch z vlastného rozhodnutia. Najpočetnejšiu kategóriu tvorili osoby zaradené v minulosti do PTP, druhou najčastejšou kategóriou boli politickí väzni. Osobám, ktorým sa kladne vyhovel, vydal ÚPN rozhodnutie a preukaz účastníka protikomunistického odboja.

V roku 2009 ÚPN začal priznávať oprávneným žiadateľom aj postavenie veterána protikomunistického odboja podľa zákona č. 58/2009 Z. z.. ÚPN udelil k 31.12.2013 tento štatút a vydal preukaz veterána protikomunistického odboja celkovo 603 osobám. Pokračovala spolupráca s VÚSZ, ktorému ÚPN predkladal informácie o všetkých doteraz udelených priznaniach, z čoho bolo 187 priznaní veteránom protikomunistického odboja in memoriam. V roku 2013 ÚPN priznal a udelil tento štatút 87 žiadateľom, pričom v 51 prípadoch išlo o postavenie veterána protikomunistického odboja in memoriam. Preukazy boli následne vydané ich blízkym osobám. Blízkymi osobami boli v 43 prípadoch manželky, v 2 prípadoch dcéry. V 6 prípadoch ÚPN využil ustanovenie § 11b ods. 2, písm. a) zákona č. 219/2006 Zb. o

protikomunistickom odboji, začal konanie a rozhodol z vlastného podnetu. ÚPN na základe rozhodnutia NR SR a po iniciovaní a nadviazaní spolupráce so samosprávnymi orgánmi – vyššími územnými celkami v Slovenskej republike pokračoval v slávnostnom verejnom odovzdávaní dekrétov o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja, buď žijúcim veteránom alebo blízkym osobám veteránov in memoriam. K odovzdávaniam dekrétov sme pristúpili v dvoch krajoch, v nitrianskom a v žilinskom, v oboch už po tretíkrát. Odovzdávanie sa uskutočnilo 6. mája 2013 v Nitre, kde bolo pripravených 44 ocenení, z toho 23 in memoriam. V rámci žilinského kraja boli pripravené dekréty na slávnostne odovzdanie v dvoch mestách, a to 19 veteránom protikomunistického odboja, z toho 13 in memoriam dňa 9. októbra 2013 v Žiline a 37 veteránom protikomunistického odboja z toho 22 in memoriam dňa 10. októbra 2013 v Ružomberku. Osoby, ktorým bol v roku 2013 udelený štatút veterána protikomunistického odboja (z toho in memoriam) - rozdelenie do krajov podľa súčasného bydliska, či bydliska ich blízkych osôb:

Banská Bystrica	Bratislava	Košice	Nitra	Prešov	Trenčín	Trnava	Žilina	Vlastný podnet
7/2	24/15	13/5	0/0	1/1	1/0	2/2	33/20	6/6

11.3. Archívna činnosť, tvorba a správa evidencií a databáz

11.3.1. Archívne fondy

V zmysle plánu prác na rok 2013 boli roztriedené a usporiadané nasledovné okresné správy bratislavského a banskobystrického kraja (bez inventarizácie): OS (okresná správa) Čadca (13 škatúl), OS Banská Bystrica (9 škatúl). Z už roztriedených Okresných správ ŠtB boli inventarizované ObS (obvodná správa) ZNB O ŠtB Bratislava I až V a OS ZNB O ŠtB Bratislava-vidiek (spolu 15 škatúl), OS ZNB O - ŠtB Trenčín (3 škatule) ako aj rozsiahly 3.odbor KS ZNB S ŠtB v Banskej Bystrici (53 archívnych škatúl). Popri tom boli roztriedené posledné zlomky z rozsypu a provenienčne zaradené do príslušných fondov. Pracovníci oddelenia zároveň vykonali kontrolu úplnosti zväzkov „V“ z KS ZNB S ŠtB Banská Bystrica. V súvislosti s manipulačnými prácami v archíve a tvorbou lokačného plánu pracovníci sekcie preusporiadali archívne dokumenty v celkovom rozsahu 600 bm (!). Bola spracovaná zbierka fotografií A-ÚPN v rozsahu 0,4 bm.

Sekcia archívu intenzívne spolupracovala so sekciou IT na dopĺňaní údajov do Informačného systému ÚPN. Vypracovala tabuľku „Zvláštne finančné prostriedky“ – ZFP - okresov Banskobystrického kraja, zdigitalizovala archívne knihy KR a A a prikrčila k systematickej digitalizácii vybraných archívnych fondov pre potreby bádateľskej verejnosti v študovni Archívu ÚPN (fondy A1 až A8) celkom 588 inventarizačných jednotiek. V roku 2013 intenzívne pokračovali práce na vývoji aplikácie „Lustrátor“. V spolupráci so Sekciou evidencií a Sekciou IT boli doplnené základné informácie súvisiace s pôvodom a vznikom databáz. Pokračovalo sa na prácach súvisiacich s prepisom archívnych kníh, ktoré boli spolu s Denníkmi vyšetrovacích spisov KS ZNB S ŠtB Banská Bystrica zdigitalizované. Do vyhľadávacieho systému bolo zaznamenaných viac ako 1000 nových inventárnych jednotiek. Do aplikácie „Lustrátor“ boli doplnené údaje týkajúce sa zväzkov IV. odboru XII. S ZNB a KS ZNB S ŠtB Banská Bystrica. Sekcia archívu vytvorila databázu občanov zadržaných pri prechode československých hraníc medzi rokmi 1950 – 1960 z dokumentov 11. brigády Pohraničnej stráže (10 tabuliek/1407 záznamov). V stave rozpracovania sa nachádza fond Slovenskej asociácie násilne odvlečených a vytvára sa k uvedenému fondu databáza, ktorá sa stane základom pre tvorbu archívnej pomôcky. V roku 2013 bolo zaevidovaných 3349 záznamov. Vypracovaná bola novela bádateľského a knižničného poriadku Archívu ÚPN.

Pracovníci sekcie vykonávali konzultačnú činnosť pre verejnosť ako aj pre sekcie ÚPN a spolupodielali sa na dohľadovaní archívnych dokumentov za účelom prebiehajúcich súdnych sporov. V oblasti činnosti a správy archívu ÚPN sa v roku 2013 plnili všeobecné a priebežné úlohy archívnej agendy, agendy štátnych orgánov (SIS, VOS, NBÚ), a agendy študovne. Bola vykonávaná príprava archívnych dokumentov pre podujatia a potreby ÚPN, ako aj na ich digitalizáciu. Plnili sa úlohy služieb a príslužieb študovne. Pracovníci archívu sa podieľali na prednáškovej činnosti na FF UK. Bola vykonávaná aj osvetová činnosť.

Sekcia archívu sa zároveň podieľala na vybavovaní požiadaviek Národného bezpečnostného úradu (656 spisov), Vojenského spravodajstva (256 spisov) a Slovenskej informačnej služby (3 spisy). Ministerstvo obrany ČR (17 spisov) a ostatná agenda Archívu ÚPN (celkovo 427 spisov) tvorila spolu 1359 spisov, čo je približne 76% spisovej agendy celého ÚPN (1789 spisov).

V roku 2013 oddelenie bádateľne a knižnice spracovalo celkovo 2 833 archívnych dokumentov, z toho na štúdium do bádateľne pripravilo 1 643 položiek, pre skenovacie pracovisko 1 125 položiek, pre administratívu NBÚ, VOS a iné 65 položiek. Pre skenovacie pracovisko bolo pripravených 88 584 listov archívneho materiálu. Prostredníctvom bádateľne Archívu ÚPN bolo sprístupnených 533 642 strán archívneho materiálu. Z fondov HK UML bolo v bádateľni sprístupnených 120 zväzkov tlačovín z denníkov a periodík a 36 titulov z knižných výpožičiek. Z príručnej vedeckej knižnice bolo vypožičaných 52 titulov. Mikrofišov bolo vypožičaných 382. V roku 2013 bolo zdigitalizovaných 29 825 strán archívnych dokumentov.

Služby bádateľne v roku 2013 využilo 205 bádateľov, z toho 186 externých a 19 z radov zamestnancov ÚPN. Odborná a laická verejnosť bola predovšetkým so Slovenska a Českej republiky, ale medzi bádateľmi sa našli i historici z Británie, Spolkovej republiky Nemecko, či Španielska. Celkom uskutočnili 589 bádateľských návštev, z toho externí bádatelia 450 a zamestnanci ÚPN 139. Pre používanie digitálnych fotoaparátov na študijné účely bolo vydaných 93 povolení. Pre používanie reprografických prístrojov a kamier pre mediálne účely bolo vydaných 27 povolení. Bolo vydaných 3142 xerokópií a digitálnych študijných kópií archívnych dokumentov. Z hľadiska účelu sprístupnenia archívnych materiálov služby bádateľne archívu ÚPN na spravodajstvo a publicistiku využilo 19 bádateľov, na prípravu dokumentárnych filmov 12 bádateľov, pre súkromné účely 22 bádateľov. Nazretia do dokumentov úradného charakteru vykonalo 41 bádateľov. Za účelom vedeckého a študijného spracovania služby bádateľne využilo 111 bádateľov. Z hľadiska tematického záujmu štúdia sa 25 bádateľov venovalo perzekúcii osôb, 30 bádateľov dejinám cirkví, perzekúciám, vzťahu cirkví a ŠtB, 5 bádateľov menšinám na Slovensku, 12 bádateľov obdobiu rokov 1939-1945, 7 bádateľov problematike exilu, 6 bádateľov normalizácii v 70 rokoch, 37 bádateľov organizácii, metodike a činnosti ŠtB, 11 bádateľov genealógiám, 35 bádateľov dôchodkovému zabezpečeniu a 2 bádatelia problematike ochrany hraníc ČSSR. Z nezaradených tém sa bádatelia venovali Kynológii v ZNB, Vojenskému školstvu na Slovensku (1968 – 1992), Povojným udalostiam v okrese Nové Zámky (1945 – 1947), Kolektivizácii a odporu roľníkov v Prešovskom kraji (1949 – 1953), Charte 77, Represívnym aparátom ľudáckeho a komunistického režimu, Historickej geografii Rače, Obrazu Ameriky a Ruska v povojnovom Československu, Československej účasti v interbrigádach v Španielsku, Slovenskému ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, Recepcii H. CH. Andersena v prekladoch a cenzúre v rokoch 1948 – 1989.

Odborná konzultačná činnosť v súvislosti s vybavovaním bádateľskej agendy bola poskytovaná najmä v súvislosti s informáciami o metodike a činnosti štátno-bezpečnostných zložiek, stupňami spracovania archívnych fondov, spôsoboch a možnostiach sprístupnenia archívnych dokumentov a o druhoch a typoch archívnych dokumentov nachádzajúcich sa v Archíve ÚPN.

11.3.2. Evidencie a databázy

V pôsobnosti Sekcie evidencií sa v roku 2013 pokračovalo v prácach na nasledovných projektoch:

a) Registračné protokoly operatívnych zväzkov XII.S a KS MV (KS FMV, ZNB) S-ŠtB

Úloha projektu spočívala v príprave údajov na publikáciu evidenčných záznamov zo zachovaných alebo rekonštruovaných protokolov zväzkov a ďalších evidenčných pomôcok Štátnej bezpečnosti v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 553/2002 Z. z. V roku 2013 bolo rozpracované spracovanie registračných protokolov Krajskej správy Ministerstva vnútra Bratislava (vrátane XII. správy ZNB). Prebehla dekompozícia 15352 pôvodných záznamov obsahujúcich štruktúrované alebo neštruktúrované údaje o prijatí, resp. odstúpení spisu mimo KS, zrušení, resp. zničení spisu, prípadne o spôsobe realizácie prípadu pri ukončení spisu. Bolo vytvorených 41302 riadkov, v tabuľke je spolu cca 462000 údajov;

b) Register súdne rehabilitovaných osôb, trestné a justičné orgány

Úloha vo svojej prvej fáze spočívala v štúdiu súdnych spisov bývalého Štátneho súdu v Bratislave, ktorý vykonával svoju činnosť v rokoch 1948 – 1952. Výstupom je výsledná databáza mien súdených alebo súdne stíhaných osôb doplnená o príslušné trestné činy, za ktoré boli súdené, mená ich sudcov, prokurátorov, obhajcov, údaje o výške a druhu trestu, miestach výkonu trestu, o viacstupňových a rehabilitačných súdoch. V roku 2013 bolo spracovaných 72 súdnych spisov, ide o údaje o 312 súdených osobách, ktoré boli zapísané do vytvárateľnej evidencie. K spisom sa vypracúvajú fotokópie rozsudkov a zápisníc z hlavných súdnych pojednávaní, na tieto spisy pripadá približne 1700 nafotených strán. Údaje boli po konsolidácii spolu s fotodokumentáciou vložené do programu Lustrátor a môžu sa v ÚPN používať;

c) Register funkcionárov KSC a KSS a aparáty ÚV

Riešenie projektu nadväzovalo na spracovanie registra funkcionárov ústredných orgánov Komunistickej strany Československa a Komunistickej strany Slovenska, ktorý bol spracovaný v predchádzajúcom období. V roku 2012 sa začal spracovávať register funkcionárov a členov aparátov krajských výborov Komunistickej strany Slovenska. K spracovaniu sa v tejto fáze riešenia využívali verejné zdroje a stránicka tlač: Večerník (Bratislava), Hlas ľudu (Západoslovenský kraj), Smer (Stredoslovenský kraj), Priekopník a Východoslovenské noviny (Východoslovenský kraj). V roku 2013 sa podarilo ukončiť spracovanie údajov o najvyšších funkcionároch KV KSS z obdobia rokov 1966 – 1989. Projekt bude ďalej pokračovať doplnením a skompletizovaním registra obdobia 1948 – 1962;

d) Archívne knihy agentúrnych spisov KS ZNB Bratislava

V roku 2013 spočívala úloha v pokračovaní projektu spracovania Archívnych kníh agentúrnych spisov KS ZNB Bratislava (ide o 6 kníh vedených v rokoch 1974-1990 uložených v Archíve ÚPN). Projekt bol prerušený v roku 2008, v tejto fáze išlo o druhú kontrolu prepisov. Úloha bola ukončená, evidencia bola vložená do programu Lustrátor na jej interné využívanie v ÚPN;

e) Protokol archívnych zväzkov spolupracovníkov KS ZNB Bratislava

Úlohou projektu bolo spracovanie tabuľky prepisov Protokolu archív. zväzkov spolupracovníkov z KS ZNB Bratislava (ide o 4 knihy vedené v rokoch 1958-1962). Práce boli v roku 2008 prerušené kvôli iným úlohám a prioritám. Úloha bola v roku 2013

ukončená, spracované údaje boli vložené do programu Lustrátor na interné používanie v ÚPN;

f) Spracovanie skartačných rozkazov

Úlohou projektu bolo spracovávanie tzv. skartačných rozkazov vytvorením základného indexu približne pre 8600 strán dokumentov. Bol vyhotovený aplikačný program pre vyhľadávanie a zobrazovanie týchto digitalizovaných rozkazov, do ktorého sú postupne vkladané spracované dokumenty, vrátane metadát na využívanie pre bádateľov. Projekt bol čiastočne ukončený začiatkom roku 2013, úlohou tejto fázy je doplniť údaje v 8 knihách Košice 10-17. V roku 2013 bolo dokončené spracovanie kníh 10-14.

11.4. Vedecký výskum a dokumentácia obdobia neslobody

11.4.1. Vedecko-výskumné okruhy a projekty dokumentácie

V rámci naplňovania vedecko-výskumného poslania ÚPN plnila Sekcia vedeckého výskumu úlohy v nasledovných okruhoch a Sekcia dokumentácie v nasledovných projektoch:

a) Politický systém, režim a spoločnosť na Slovensku 1939 – 1945

Cieľom výskumného okruhu je výskum politického systému a režimu Slovenskej republiky z rokov 1939 – 1945 v perspektíve ich vývoja a premien. Ťažiskom výskumu v roku 2013 bolo pôsobenie represívnych zložiek režimu a politické procesy. Pozornosť bola venovaná aj zachyteniu niekoľkých svedectiev žijúcich svedkov.

K výstupom tohto okruhu patria štúdie: LACKO, M.: „*Naším ideálom bol Hlinka*“ – *Spomienky Viliama Točíka na roky 1918 – 1948*; LACKO, M.: „*Synov som dal, otcov nedám!*“ (*Dr. Jozef Tiso v spomienkach slovenských frontových vojakov*); PODOLEC, O.: *Prázdna lavica obžalovaných*; PODOLEC, O.: *Deutsche Minderheit und die Minderheitspolitik in der Slowakei (1938 – 1945)*; LACKO, M.: *Prežil vlastnú popravu – Príbeh Štefana Fáreka z Kľaku 1944/1945*.

Okrem uvedených štúdií možno k výstupom zaradiť aj viaceré odborné články riešiteľov výskumného okruhu. Je potrebné podotknúť, že jeden z riešiteľov okruhu, PhDr. Peter Sokolovič, PhD., v roku 2013 ukončil pracovný pomer v ÚPN.

V rámci tohto výskumného okruhu boli zachytené aj svedectvá žijúcich svedkov: Mária Sucháňová (1931); Martin Hagara (1934); Marián Jančo (1936); Ivan Štelcer (1923); Dušan Čatloš (1933); Jozef Jeřábek (1932); Filip Kaplík (1920); Ondrej Machyna (1920).

b) Osudy slovenských Židov 1939 – 1945

Výskumný okruh sa zameriava na zisťovanie a spracovávanie údajov o židovskej komunite na Slovensku a obmedzovaní jej ľudských a majetkových práv v rokoch 1939 – 1945. Výskumný okruh bol v priebehu roka 2013 pozastavený po ukončení pracovného pomeru riešiteľky v ÚPN.

Čiastkové výstupy výskumu boli nasledovné: FIAMOVIÁ, M.: *Presídľovanie vysťahovalcov z územia Oravskej priehrady na židovské poľnohospodárske majetky v okresoch Nitra a Hlohovec*; FIAMOVIÁ, M.: *Protižidovské nálady na Slovensku po roku 1945*.

Počas roka postupovala aj redakčná práca na zborníku *Protižidovské zákonodarstvo*, ktorý bude výstupom z medzinárodnej vedeckej konferencie *Protižidovské zákonodarstvo na Slovensku*. (Zborník bude vydaný v prvej polovici roka 2014).

c) Perzekúcie obyvateľstva na národnostnom základe 1938 – 1989

Cieľom výskumu bolo zmapovanie perzekúcií obyvateľstva na národnostnom princípe predovšetkým na územiach, ktoré aj so svojimi obyvateľmi niekoľkokrát zmenili štátnu príslušnosť. Ťažisko výskumu v roku 2013 bolo zamerané na perzekúciu slovenskej menšiny na okupovanom území južného Slovenska a reintegráciu tohto územia do ČSR v prvých povojnových mesiacoch.

Výstupy výskumu boli nasledovné: MITÁČ, J.: *K osudom a postojom obyvateľstva na južnom Slovensku po Viedenskej arbitráži 2. novembra 1938*; MITÁČ, J.: *Administratívno-mocenské opatrenia československej štátnej moci na južnom Slovensku po roku 1945 (príklad novozámockého okresu)*; MITÁČ, J.: *Zásahy maďarských orgánov proti predstaviteľom slovenskej menšiny na okupovanom južnom Slovensku v rokoch 1938 – 1944/1945*.

d) Retribučné súdnictvo na Slovensku

Cieľom tohto výskumného okruhu je podať ucelený obraz fenoménu retribučného súdnictva na Slovensku, najskôr prostredníctvom vedeckých štúdií a v neskoršej fáze aj publikovaním ucelených edícií dokumentov a perspektívne aj komplexnej monografie.

Riešitelia sa zameriavali najmä na prípravu prvých troch zväzkov edície dokumentov a menšie tematické edície dokumentov. Výstupy výskumu boli nasledovné: BOBÁK, J. (ed.) : *Grečo, Martin - Proces proti Dr. Jozefovi Tisovi a posledné chvíle jeho života (memoáre)*. Pripravené do tlače; KLUBERT, T. (ed.): *Správa o bezpečnostných pomeroch na Slovensku (edícia dokumentov)*. Pripravené do tlače.

e) Slovenské mestá a regióny v totalitnom režime

Cieľom výskumného okruhu je zmapovanie jednotlivých vybraných miest a regiónov v období neslobody a snaha o podnietenie historikov a pracovníkov regionálnych múzeí, archívov, učiteľov dejepisu, členov regionálnych miestnych spolkov či amatérskych historikov a nadšencov pre spoluprácu na výskume.

V roku 2013 neboli realizované žiadne podujatia ani výskum. Bol však vytlačený zborník z vedeckej konferencie venujúcej sa dejinám mesta Trnavy v rokoch 1939 – 1989, ktorý obsahuje viaceré príspevky pracovníkov ÚPN dotýkajúce sa práve tohto výskumného okruhu. Dvaja z troch riešiteľov výskumného okruhu, PhDr. Peter Sokolovič, PhD. a Mgr. Matej Medvecký, PhD., ukončili v roku 2013 pracovný pomer v ÚPN.

f) Politické procesy na Slovensku po roku 1948 a rehabilitácie

Cieľom výskumu boli vykonštruované súdne procesy z prvej polovice 50. rokov a následné rehabilitácie v 60. rokoch. Ťažiskom riešenia projektu v roku 2013 bola príprava monografie a edície dokumentov o procese s tzv. buržoáznymi nacionalistami.

Výstupy výskumu boli nasledovné: KINČOK, B.: *Vyšetrovanec číslo 1940. Gustáv Husák vo vyšetrovacej väzbe Štátnej bezpečnosti (1951 – 1954)*; KINČOK, B.: *Činnosť Štátnej bezpečnosti proti Gustávovi Husákovi (do februára 1951)*; PODOLEC, O.: *Pracovné právo ako nástroj totalitných režimov*.

g) Násilná kolektivizácia poľnohospodárstva

Cieľom výskumného okruhu je mapovanie násilnej kolektivizácie v oblasti poľnohospodárstva, ako jedného z najcitlivejších zásahov komunistického režimu do súkromného vlastníctva obyvateľov, obmedzenia ich majetkových práv a následných perzekúcií s ňou spojených. Keďže jediná riešiteľka okruhu ukončila v roku 2013 pracovný pomer v ÚPN, bolo riešenie tohto výskumného okruhu dočasne pozastavené. V rámci tohto výskumného okruhu nebol v roku 2013 publikovaný žiadny výstup. Na

webstránke ÚPN bola umiestnená výzva na prihlásenie sa obetí, ktoré postihla kolektivizácia.

h) Štát a cirkvi 1945 – 1989

Výskumný okruh sa zameriava na mapovanie snáh a prejavov komunistického režimu v Československu súvisiacich s využitím a likvidáciou cirkví, ako aj náboženského svetonázoru medzi obyvateľstvom. Ťažiskom výskumu v roku 2013 bola existencia a pôsobenie kňazských organizácií kolaborujúcich s komunistickým režimom – Mierového hnutia katolíckeho duchovenstva a Združenia katolíckych duchovných – Pacem in terris. Pozornosť bola venovaná aj perzekúcii jednotlivcov a skupín pôsobiacich v rámci cirkvi. Výstupy výskumu boli nasledovné: JAKUBČIN, P.: *Združenie katolíckych duchovných Pacem in Terris a ŠtB vo Východoslovenskom kraji*; JAKUBČIN, P.: *Kňazské mierové združenia v Československu a ich „dialóg“ s totalitnou komunistickou mocou*; GULA, Marián: *Niektoré pramene k perzekúciám biskupa Rudolfa Baláža Štátnou bezpečnosťou*; JAKUBČIN, P.: *Slovenský katolícky exil v Ríme a komunistická Štátna bezpečnosť*; JAKUBČIN, P.: *"Prípád ORDINÁR". Kapitulný vikár Jozef Ligoš v centre pozornosti Štátnej bezpečnosti*.

K výstupom tohto výskumného okruhu možno zaradiť aj realizáciu výstavy: 25 rokov Sviečkovej manifestácie (autori odborných textov JAŠEK, P., JAKUBČIN, P., PODOLEC, O.).

i) Komunistická strana Slovenska

Ťažisko výskumu bolo zamerané na vývoj štruktúr KSS v roku 1968. Výstupy výskumu boli nasledovné: BOBÁK, J.: *Gustáv Husák a mimoriadny zjazd KSS v roku 1968 (štúdiá charakteru vedeckej monografie)*.

j) Dejiny ŠtB na Slovensku

Tento výskumný okruh možno v rámci ÚPN definovať ako ťažiskový. Jeho cieľom je mapovanie dejín Štátnej bezpečnosti na Slovensku, ako jednej zo zložiek ZNB, jej histórie, vývoja, pôsobenia, aktivít a štruktúry. V roku 2013 bol výskum zameraný na aktivity československej komunistickej rozviedky v zahraničí a tiež obdobie normalizácie.

Výstupy výskumu boli nasledovné: JAŠEK, P.: *Štátna bezpečnosť a maďarská menšina na Slovensku v období normalizácie*; MEDVECKÝ, M.: *Na prahu totality – československá rozviedka po komunistickom prevrate*; MEDVECKÝ, M.: *Československé civilné spravodajské aktivity v Rakúsku na začiatku studenej vojny*; MEDVECKÝ, M.: *Security Department of Commissariat of Interior in Bratislava and Soviet Security Forces in Vienna*; MEDVECKÝ, M.: *Irreconcilable servants of Imperialism – Czechoslovak State Security and Emigrants*; SIVOŠ, Jerguš: *Elza Krejčírová – Čemáková, žena v operative ŠtB*; SIVOŠ, Jerguš: *Velitelia Štátnej bezpečnosti na Slovensku 1945 – 1989*;

V rámci naplňania dokumentačného poslania ÚPN plnila Sekcia dokumentácie úlohy v nasledovných projektoch:

a) Personálna rekonštrukcia S-ŠtB Banská Bystrica v rokoch 1966 – 1975

Výstupy dokumentácie boli nasledovné: prezentácia na webe, tlačová konferencia 21. mája 2013, 504 príslušníkov ŠtB, <http://www.upn.gov.sk/aktuality/upn-zverejnil-strukturu-a-prislusnikov-stb-v-stredoslovenskom-kraji/>

- b) Pobočka Hlavnej správy rozviedky v Bratislave
 Výstupom dokumentácie bol článok s prílohami odovzdaný redakcii časopisu Pamäť národa;
- c) Publikácia „Akcja BUKANÝŔ“
 Výstupy dokumentácie boli nasledovné: úvodná štúdia v stave dokončenia, časť „dokumenty“ spracovaná, oddialenie odovzdania kompletného diela a posunutie záverečnej fázy umožnilo získať autentické fotografie a svedectvá pamätníkov o akcii ŠtB voči Alexandrovi Dubčekovi, ktorej je venovaná pripravovaná publikácia. Odovzdanie rukopisu sa posúva na koniec apríla 2014;
- d) Personálna rekonštrukcia S-ŠtB Banská Bystrica v rokoch 1975 – 1989
 Výstup dokumentácie bude odovzdaný v januári 2014. Oneskorenie verifikácie databázy spôsobil značný počet verifikácií v personálnych spisoch príslušníkov ŠtB (oproti predchádzajúcim rekonštrukciám bol predpokladaný počet menší). Ďalším z dôvodov bol pomalší postup v archíve ÚPN spôsobený personálnym poddimenzovaním A ÚPN a príprava veľkého množstva spisov, rovnako ako odstávka bádateľne archívu ÚPN;
- e) Popis zväzkovej agendy I. správy ZNB – zväzky konšpiračných a prepožičaných bytov v A ÚPN (evidované do r. 1969)
 Výstupy dokumentácie boli nasledovné: Bol vykonaný základný popis všetkých 173 zväzkov s uvedením dátumu registrácie, registračného čísla, kategórie, názvu, odboru, dátumu archivácie, bol dokončený doplnkový popis 64 zväzkov s uvedením adresy a držiteľa prepožičaného bytu. Termín zverejnenia tlačovej správy a prezentácie na web stránke ÚPN sa posunul na rozhodnutie do januára 2014 z dôvodu komplexnejšej informácie laickej a odbornej verejnosti (oproti pripravenému čiastkovému zverejneniu v novembri 2013). Spracovávaním nových informácií sa ukázalo účelnejšie zverejniť väčší celok nových poznatkov;
- f) Biografický slovník náčelníkov kontrarozviednych útvarov ŠtB na Slovensku v rokoch 1945 – 1989
 Výstupy dokumentácie boli nasledovné: bola ukončená fáza zhromažďovania archívnych dokumentov, prebieha fáza zhromažďovania informácií od pamätníkov; zverejnenie prehľadu a fotografií náčelníkov útvarov ŠtB na Slovensku v časopise Pamäť národa č. 1/2013 v predpokladanom termíne;
- g) Odsúdení za § 109 a nositelia súdnych perzekúcií 1977 – 1989
 Výstupy dokumentácie boli nasledovné: z archívnych dokumentov bolo spracovaných 3608 záznamov z Krajskej správy ZNB Banská Bystrica o osobách evidovaných za prípravu, pokus, dokonaný polit. tr. čin nedovoleného opustenia republiky v rokoch 1977 – 1989. V ďalšej fáze tohto projektu budú z ŠtB vyšetrovacích spisov zaznamenaní nositelia perzekúcií (príslušníci ŠtB, prokurátori, sudcovia).

11.4.2. Organizácia vedeckých a odborných konferencií, kolokvií a seminárov

ÚPN sa v roku 2013 samostatne alebo v spolupráci s partnerskými subjektmi a inštitúciami podieľal na organizácii nasledovných vedeckých a odborných podujatí:

- a) Gustáv Husák a jeho doba
 vedecká konferencia, 28. - 29. 1. 2013, Bratislava;

- b) 25 rokov od Sviečkovej manifestácie
vedecký seminár s okrúhlym stolom organizátorov a účastníkov, 25. 3. 2013, Bratislava;
- c) Politický exil z krajín strednej a východnej Európy. Motívy, stratégie, aktivity a perspektívy na východe a západe, 1945 - 1989
medzinárodná vedecká konferencia, 19. – 20. 11. 2013, Bratislava;
- d) 291 284 odvážnych: 25. výročie petície Podnety katolíkov k riešeniu situácie občanov v ČSSR,
odborný seminár, 25. 5. 2013, Bratislava;
- e) Odborný seminár o zločinoch totalitných režimov
organizovaný v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Veľvyslanectvom Irackej arabskej republiky v SR, Bratislava;

11.4.3. Účasť na vedeckých konferenciách a seminároch

ÚPN bol aj v roku 2013 aktívne účastný prostredníctvom svojich odborných pracovníkov na nasledovných vedeckých konferenciách a seminároch organizovaných s partnerskými subjektmi a inštitúciami na Slovensku, alebo v zahraničí:

- a) Vedecký seminár usporiadaný pri príležitosti 25. výročia Sviečkovej manifestácie
Ústav pamäti národa, 25. marec 2014, Bratislava,
MORBACHER, Ľubomír – SIVOŠ, Jerguš: *Súdna perzekúcia účastníka Sviečkovej manifestácie.*
- b) Interdisciplinárne vedecké sympóziu: Kresťanské poslanstvo pre mier vo svete
Katolícka univerzita v Ružomberku, 11. apríl 2013, Ružomberok
JAKUBČIN, Pavol: *Kňazské mierové združenia v Československu a ich „dialóg“ s totalitnou komunistickou mocou.*
- c) Medzinárodná konferencia „Rok 1953 v Československu“
Ústav pro studium totalitních režimů, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích a Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, 17. – 18. apríl 2013, České Budějovice, Česká republika,
SIVOŠ, Jerguš: *Reorganizácia bezpečnosti v roku 1953.*
- d) Medzinárodná konferencia: Pápežský slovenský ústav svätých Cyrila a Metoda v Ríme 1963 – 2013
Pápežské slovenské kolégium svätého Cyrila a Metoda v Ríme, Rímskokatolícka cyrilo-metodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 17. – 18. máj 2013, Rím,
JAKUBČIN, Pavol: *Slovenský katolícky exil v Ríme a komunistická štátna bezpečnosť.*
- e) International Conference „NKVD/KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945 – 1989, III“
Institute of National Remembrance – Commission for the Prosecution of Crimes against the Polish Nation (Poland), Institute for the Study of Totalitarian Regimes (Czech Republic), Office of the Federal Commissioner Preserving the Records of the Ministry for State Security of the GDR (Germany) and Nation's Memory Institute (Slovakia), 6. – 7. June 2013, Cracow (Kraków), Poland.,

SIVOŠ, Jerguš: *Action "Science": Cooperation of the Czechoslovak State Security (StB) and the Committee for State Security (KGB) in Uncovering Smugglers of Anti-Soviet Literature.*

- f) Medzinárodné kolokvium Neue Forschungsschwerpunkte zu ost- und mitteleuropäischer Zeitgeschichte (New research points to Eastern and Central European History) - Nové oblasti výskumu v histórii Východnej a Strednej Európy)
7. jún 2013, Graz, Rakúsko.
- g) Vedecká konferencia Vzdelávanie – súčasť misie sv. Cyrila a Metoda
3. – 4. júl 2013, Mojmírovce,
LABJAK, Stanislav: *Sv. Cyril a Metod v dobových dokumentoch.*
- h) Konferencie policejných historiků
Muzeum policie ČR, 3. – 5. október 2013, Praha, Česká republika,
SIVOŠ, Jerguš: *Oldřich Kryštof – velitel Pohotovostního pluku 1 NB a hlavní velitel SNB v letech 1945 – 1948. VIII.*
- i) Diskusný večer
Ukrajinská iniciatíva v ČR, Dům národnostních menšin, 4. október 2013, Praha,
SIVOŠ, Jerguš: *Akcia "VEDA". Preprava ukrajinskej disidentskej literatúry Ukrajincami žijúcimi na Slovensku.*
- j) Konferencia siete LEND Network: Political Negotiations in the framework of transitional society changes
15. november 2013, Bratislava,
GULA, Marián: *Úlohy Ústavu pamäti národa a jeho archív.*
- k) Medzinárodná konferencia Legal Frames of Memory, Transitional Justice In Central And Eastern Europe
27. – 29. November 2013, Varšava,
LABJAK, Stanislav: *The transformation process in Slovakia.*
- l) Medzinárodná konferencia Prísne tajné!?
Obec Dubovce, 29. november 2013, Dubovce, okr. Skalica,
GULA, Marián: *Vyrovňovanie sa s dedičstvom totalitných režimov po roku 1989 v strednej a východnej Európe.*
- m) 34. interdisciplinárny seminár Znaky časov: ThDr. Jozef Ligoš (1914 – 1973). Vedecká konferencia venovaná 100. výročiu narodenia a 40. výročiu jeho smrti
Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologický inštitút TF KU, Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka v Spišskej Kapitule – Spišskom Podhradí, 29. november 2013, Spišská Kapitula,
JAKUBČIN, Pavol: *"Prípád ORDINÁR". Kapitulný vikár Jozef Ligoš v centre pozornosti Štátnej bezpečnosti.*
- n) Medzinárodná konferencia Slovenský ústav svätých Cyrila a Metoda 1963 – 2013
Pápežský slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme, Rímskokatolícka cyrilo-metodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Rada pre históriu pri Konferencii biskupov Slovenska, Slovenský ústav v Ríme, 5. december 2013, Bratislava,
JAKUBČIN, Pavol: *Slovenský katolícky exil v Ríme a komunistická Štátna bezpečnosť.*

- o) Konferencia Činnosť československých zpravodajských služieb v Rakousku v letech 1945 – 1989 II.
10. – 11. december 2013, Telč, Česká republika,
MIKLOVIČ, Michal: *Prienik československej rozviedky do Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu.*

11.5. Edičná činnosť a audiovizuálna tvorba

11.5.1. Tlač publikácií

V roku 2013 bola edičná činnosť limitovaná nepriaznivou situáciou v stave rozpočtu ÚPN. Bolo administratívne uzavreté vydanie dvoch publikácií z roku 2012. Rozhodnutím predsedu Správnej rady ÚPN bola vo februári 2013 pozastavená tlač publikácií a zároveň bol aktualizovaný edičný plán, nakoľko stav rozpočtu ÚPN neumožnil zadať do tlače žiadnu z pripravených publikácií. Plánované tituly boli priebežne pripravované až do fázy zadania do tlače. Na tlač bolo pripravených 5 publikácií. Vo finálnej fáze prípravy na tlač sa nachádzajú 3 publikácie. Vo fáze redakčnej prípravy sa nachádzajú 3 publikácie. Na základe aktualizovaného edičného plánu boli pripravené podklady na verejné obstarávanie na tlač publikácií.

11.5.2. Časopis Pamäť národa

V roku 2013 boli redakčne pripravené a zadané do tlače štyri čísla v poradí už IX. ročníka štvrťročníka. ÚPN v nich prezentoval výsledky vedeckej práce svojich pracovníkov a zároveň dal priestor aj odborníkom z partnerských inštitúcií zaoberajúcich sa témami súvisiacimi s výskumnými aktivitami ÚPN. Jednotlivé čísla mali rozsah cca 140 strán formátu A4. Časopis uverejňoval vedecké štúdie, materiály, dokumenty, spomienky a iné odborné články. Okrem toho informoval verejnosť o činnosti ÚPN. Organizačne časopis pracoval na základe štatútu a organizačnej štruktúry vytvorenej v roku 2007. Za prípravu jednotlivých čísiel, ich zostavenie a redakčnú úpravu bola zodpovedná redakcia na čele so šéfredaktorom Petrom Sokolovičom. Posudzovanie odbornej kvality príspevkov bolo úlohou redakčnej rady zloženej z renomovaných odborníkov z vedeckých a akademických inštitúcií zo Slovenska i zahraničia. Na jej čele stál Róbert Letz. Vedecké štúdie okrem toho oponovali odborníci na danú problematiku. Organizačne i administratívne bola zabezpečená činnosť redakčnej rady časopisu i jej zasadaní. V spolupráci s referátom distribúcie bola administrovaná agenda predplatiteľov časopisu. V roku 2013 boli v časopise publikované nasledujúce články:

Číslo 1/2013 - v čísle sa Zuzana Tokárová vo svojej štúdii venovala činnosti a aktivitám Policajného riaditeľstva v Prešove v rokoch 1942 – 1945 a osobe jeho riaditeľa Pavla Macháčka. Mária Gregušová podrobnejšie analyzovala jeden z mnohých politických procesov s predstaviteľmi katolíckej cirkvi v bývalom socialistickom Československu, proces s Antonom Kamilom Vančom. Významným príspevkom k poznávaniu obdobia neslobody bola štúdia Tarasa Muraška a Jerguša Sivoša, ktorá sa venovala problematike prepravy ukrajinskej disidentskej literatúry na územie bývalého socialistického Československa. Nemenej zaujímavý a prínosný je aj súbor portrétov náčelníkov Štátnej bezpečnosti bývalého Československa z obdobia celého jej trvania. Mobilizáciu z roku 1938 očami Františka Hečka priblížil dokument Františka Vnuka. V čísle boli publikované rozhovory s P. Šebastiánom Labom, S.J. jedným z najznámejších slovenských exulantov, ktorý v snahe o naplnenie svojho detského sna – stať sa kňazom – v 60. rokoch emigroval do

zahraničia, kde pracoval v prospech utláčanej cirkvi v Československu, rozhovor s Jánom Motulkom o dobe, v ktorej sa uplatňovala socialistická cenzúra, o praktikách ŠtB a absurdnostiach, ktoré nedovoľovali intelektuálom, či spisovateľom slobodne prezentovať a publikovať ich názory a myšlienky.

Číslo 2/2013 - v čísle sa Ján Mitáč vo vedeckej štúdií venoval priblíženiu mechanizmu administratívno-mocenských opatrení československej štátnej moci na južnom Slovensku po roku 1945. Martina Fiamová priblížila proces presídľovania vystaňovalcov z územia Oravskej priehrady na židovské poľnohospodárske majetky v okresoch Nitra a Hlohovec. Podobne sa vo svojej štúdií mapujúcej situáciu na bohosloveckej fakulte v Bratislave v rokoch 1953 – 1954 Jozef Haľko venoval téme procesu s bohoslovcami F. Moncmanom a spol. Nemenej zaujímavými a prínosnými je aj materiál venovaný perzekúciám biskupa Rudolfa Baláža zo strany Štátnej bezpečnosti, či dokumenty prinášajúce pohľad na situáciu na Slovensku v rokoch 1944 – 1945 z pohľadu Úradu propagandy a osobné spomienky P. Teodorika Jozefa Zúbka na jeho štúdiá vo Švajčiarsku. V tradičnom rozhovore s pamätníkom boli zverejnené spomienky významného lekára na roky 1918 – 1948. V novej rubrike Svedectvo sa autori sústredili na podanie osobného svedectva na tzv. Akciu B, ktorá mnohým slovenským rodinám priniesla mnoho utrpenia vrcholiaceho ich násilným vystaňovaním z domovov a na nespravodlivý pobyt v gulagoch Sovietskeho zväzu z pera Gézu Pásztorá. Ten bol jedným z viacerých Slovákov, po roku 1945 násilne odvečených do ZSSR na otrocké práce.

Číslo 3/2013 - v čísle sa Jozef Kušnír vo svojej štúdií venoval podobe a priebehu protižidovských opatrení v Prešove na príklade arizácie vybraných druhov nehnuteľností. Matej Medvecký priniesol čitateľom pohľad na československú rozviadku po komunistickom prevrate, kedy sa „na prahu totality“ formovala nová opora nedemokratického štátneho zriadenia. Ďalšia štúdiá sa venovala problematike a postaveniu baptistov ako jednej z neuznaných kresťanských konfesií na Slovensku v rokoch 1945 – 1949, Ján Grexa priniesol nové a doteraz nie veľmi známe poznatky o športovom hnutí, ktoré v socializme bolo – ako významný spoločenský fenomén – v tieni ŠtB. K 45. výročiu udalostí Augusta 1968 bol venovaný rozhovor s historikom, politológom Ivanom Lalahom, jedným z najbližších spolupracovníkov Alexandra Dubčeka. V čísle sa spomínalo na Jána Košúta, jedného z posledných svedkov sovietskych gulagov, Milana Zemka, jedného z najvýznamnejších slovenských historikov a Silvestra Krčméryho, zakladateľa podzemnej cirkvi, a svedka viery.

Číslo 4/2013 – v čísle sa Pavol Jakubčín vo svojej štúdií venoval pozornosti, ktorú Štátna bezpečnosť venovala Združeniu katolíckych duchovných Pacem in terris. Branislav Kinčok v rozsiahlej štúdií mapoval priebeh viac ako trojročnej vyšetrovacej väzby G. Husáka, ktorá vyvrcholila vykonštruovaným procesom v apríli 1954. Štúdiá autorky Krisztiny Slachtovej sa venovala stretnutiu občanov NDR a NSR v Maďarsku pri jazere Balaton v auguste 1989. V rubrike „Materiály“ Dominik Šabo a Mária Herdová popisovali na príklade Kongregácie bratov tešiteľov Božského srdca z Getseman so sídlom v Zlatých Moravciach priebeh tzv. Akcie K. Ďalší príspevok od Michala Mikloviča prezentoval dva dokumenty z obdobia krátkej existencie Pobočky Hlavnej správy rozviadky v Bratislave (1969 – 1971). V rubrike „Svedectvo“ Martin Lacko priblížil neveriteľný príbeh Štefana Fáreka z Kľaku, ktorý prežil svoju vlastnú popravu. Ten istý autor sa v rozhovore s bývalým politickým väzňom Martinom Hagarom o. i. zamýšľal aj nad priebehom a odkazom Novembra 89. V rubrike „ÚPN interne“ sa čitateľ oboznámil s bohatými aktivitami ÚPN v poslednom období.

11.5.3. Elektronická knižnica

ÚPN v roku 2013 pokračoval v priebežnom zverejňovaní publikácií aj v elektronickej podobe na webstránke www.upn.sk v sekcii Elektronická knižnica ÚPN. Nachádza sa v nej 24 publikácií, ktorých náklad už bol vypredaný. Vypredané publikácie tak zostali k

dispozícii záujemcom z radov historikov, študentov i širokej verejnosti. Ide o nasledovné tituly:

- Peter Balun, Gábor Strešňák: November. Očami ŠtB a ulice
- August 68. Okupácia a občiansky odpor na Slovensku v obrazových dokumentoch Archívu Ústavu pamäti národa.
- Róbert Letz: Dokumenty k procesu s katolíckymi biskupmi Janom Vojtaššákom, Michalom Buzalkom a Pavlom Gojdičom
- Martin Lacko - Dotyky s bolševizmom (Dokumenty spravodajstva slovenskej armády 1940 – 1941).
- Michal Schvarc, Martin Holák, David Schriffel - „Tretia ríša” a vznik Slovenského štátu. Dokumenty I.
- Jerguš Sivoš - XII. správa ZNB. Dokumenty k činnosti Správy kontrarozvedky v Bratislave v rokoch 1974 – 1989.
- Martin Lacko - Proti Poľsku. Odraz ťaženia roku 1939 v denníkoch a kronikách slovenskej armády
- Pavel Žáček: V čele ŠtB. Pád režimu v záznamoch dôstojníka tajnej polície
- Anglán - Spomienky generála Antona Petráka
- Peter Sokolovič: Hlinkova garda 1938 – 1945
- Daniel Atanáz Mandzák - „Agent a špión Vatikánu” – Redemptorista Ján Ivan Mastiliak, slovenský účastník monsterprocesu proti A. A. Machalkovi a spol.
- Michal Milla - Hlinkova mládež 1938 – 1945
- Ján Hlavinka - Židovská komunita v okrese Medzilaborce v rokoch 1938 – 1945
- Matej Medvecký - Spravodajské eso slovenského štátu: Kauza Imrich Sucký
- Martin Lacko - Dezercie a zajatia príslušníkov Zaisťovacej divízie v ZSSR v rokoch 1942 – 1943
- Vladimír Palko, ml. - Bernard Jaško a spol. Odpor proti komunizmu v Zbore národnej bezpečnosti
- Slavomír Michálek - Prípady OATIS
- Zborník z konferencie Juh Slovenska po Viedenskej arbitráži 1938 – 1945
- Zborník Život v Slovenskej republike - Slovenská republika 1939 - 1945 očami mladých historikov IX
- Zborník Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950 – 1989
- 20. výročie Nežnej revolúcie
- Zborník Prenasledovanie cirkví v komunistických štátoch strednej a východnej Európy
- NKVD/KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945 – 1989 Anthology of the international and interdisciplinary Conference
- Moc verzus občan
- Jedno storočie v Prievidzi
- Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950-1989

11.5.4. Publikačná činnosť pracovníkov

Pracovníci ÚPN v roku 2013 publikovali výsledky svojich výskumov v podobe monografií, štúdií, zborníkových konferenčných referátov, alebo popularizačných článkov. Svoje práce uverejňovali predovšetkým v časopise Pamäť národa, ale aj v publikáciách a časopisoch iných inštitúcií na Slovensku aj v zahraničí.

ADE – vedecké práce v zahraničných nekarentovaných časopisoch (1)

- 1) SIVOŠ, Jerguš: Pevne stát na stráži míru a bezpečnosti. In: *Paměť a dějiny*, roč. VII, 2013, č. 3, s. 73 – 84.

ADF – vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch (6)

- 1) FIAMOVÁ, Martina: Presídľovanie vystaňovalcov z územia Oravskej priehrady na židovské poľnohospodárske majetky v okresoch Nitra a Hlohovec. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 2, s. 22 – 31.
- 2) GULA, Marián: Niektoré pramene k perzekúciám biskupa Rudolfa Baláža Štátnou bezpečnosťou. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 2, s. 40 – 52.
- 3) JAKUBČIN, Pavol: Združenie katolíckych duchovných Pacem in terris vo Východoslovenskom kraji pod ochranou Štátnej bezpečnosti. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 3 – 16.
- 4) KINČOK, Branislav: Vyšetrovanec číslo 1940. Gustáv Husák vo vyšetrovacej väzbe Štátnej bezpečnosti (1951 – 1954). In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 17 – 39.
- 5) MEDVECKÝ, Matej: Na prahu totality – československá rozviedka po komunistickom prevrate. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 3, s. 32 – 52.
- 6) MITÁČ, Ján: Administratívno-mocenské opatrenia československej štátnej moci na južnom Slovensku po roku 1945. (Príklad novozámockého okresu). In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 2, s. 3 – 21.
- 7) MURAŠKO, Taras - SIVOŠ, Jerguš: Keď žije jazyk, žije celý národ. Preprava ukrajinskej disidentskej literatúry Ukrajincami žijúcimi na Slovensku. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 1, s. 32 – 53.

AED – vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch (8)

- 1) JAKUBČIN, Pavol: Vládni zmocnenci na biskupskom úrade v Trnave. In: SOKOLOVIČ, Peter (ed.): *Trnava v rokoch 1939 – 1989*. Bratislava : ÚPN, 2012, s. 161 – 171.
- 2) JAŠEK, Peter: Nežná revolúcia v Trnave. In: SOKOLOVIČ, Peter (ed.): *Trnava v rokoch 1939 – 1989*. Bratislava : ÚPN, 2012, s. 211 – 229.
- 3) LACKO, Martin: „Synov som dal, otcov nedám!“ (Dr. Jozef Tiso v spomienkach slovenských frontových vojakov). In: MIČKO, M., ŠMIGEL, M., SYRNÝ, M. (zost.): *V turbulentnom tridsaťročí. Kapitoly z dejín Slovenska v rokoch 1918 – 1948*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2013, s. 201 – 213.
- 4) LACKO, Martin: Za dovolávanie sa práva národa – doživotie. Ivan Štelcer a jeho slovenský príbeh. In: ŠTELCER, I.: *Náš zápas o samostatnosť Slovenska (1945 – 1992)*. Krakov : TSP, 2013, s. VII-XXVI.
- 5) MEDVECKÝ, Matej: Najtajnejšia kapitola života Franza Karmasina. In: *Odvaľujem balvan. Pocta Jozefovi Jablonickému*. Bratislava : Ústav politických vied SAV, Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2013, s. 283 – 301.
- 6) BYSTRICKÝ, Valerián – MEDVECKÝ, Matej: Kapitola 9. Pragmatický a romantický vyzvedač. In: BYSTRICKÝ, Valerián - ROGULOVA, Jaroslava a kol.: *Storočie procesov. Súdny, politika a spoločnosť v moderných dejinách*. Bratislava : Veda, 2013.
- 7) PODOLEC, Ondrej: Prázdna lavica obžalovaných. In: BYSTRICKÝ, Valerián. – ROGULOVA, J. a kol.: *Storočie procesov. Súdny, politika a spoločnosť v moderných dejinách Slovenska*. Bratislava: Veda, 2013, s. 145 – 157.

AHI – vedecké práce zverejnené na internete – domáce (1)

- 1) JAŠEK, Peter (ed.): Smernice pre správanie sa slovenských vojakov k civilnému obyvateľstvu počas poľského ťaženia v roku 1939. In: <http://www.druhasvetova.sk/2013/01/31/smernice-pre-spravanie-sa-slovenskych-vojakov-k-civilnemu-obyvateľstvu-pocas-polskeho-tazenia-v-roku-1939/>

BAB – odborné monografie vydané v domácich vydavateľstvách (1)

- 1) KLUBERT, Tomáš: *Veľkí vojvodcovia na Slovensku*. Bratislava : Perfekt, 2013, 88 s.
- 2) SIVOŠ, Jerguš: Štátna bezpečnosť a hon na *falzifikátora* slovenských dejín. In: KMEŤ, Norbert, SYRNY, Marek a kol.: *Odvaľujem balvan. Pocta historickému remeslu Jozefa Jablonického*. Bratislava : Ústav politický vied SAV Bratislava - Múzeum SNP Banská Bystrica, 2013, s. 365 – 389.

BDE – Odborné práce v zahraničných nekarentovaných časopisoch (1)

- 1) SIVOŠ, Jerguš: Elza Krejčírová – Čemáková, žena v operatívne ŠtB. In: *Pamäť a dejiny*, roč. VII, 2013, č. 4, s. 78 – 85.

BDF – odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch (12)

- 1) JAŠEK, Peter: Bojoval za navrátenie slovenských obcí. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 19, s. 10.
- 2) JAŠEK, Peter: Kariéru začínali v drotárskom pluku. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 17, s. 10.
- 3) KINČOK, Branislav: Najstarší generál to dotiahol najďalej. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 18, s. 10.
- 4) KINČOK, Branislav: Slovenskí „rakušáci“. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 19, s. 10.
- 5) KINČOK, Branislav: Popravili Nemci štyroch našich generálov? In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 20, s. 10.
- 6) KLUBERT, Tomáš: Osmanská invázia do Talianska v roku 1480. In: *Historická revue*, 2013, č. 2, s. 36 – 39.
- 7) LACKO, Martin: Doživotie za žiadosť národných práv. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 50, s. 10.
- 8) LACKO, Martin: Prvý a posledný slovenský generál. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 16, s. 10.
- 9) LACKO, Martin: Neľudák a evanjelik v slovenskej vláde. (F. Čatloš). In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXVIII, 2013, č. 21, s. 10.
- 10) LACKO, Martin: Zápas o pamäť národa. In: *Kultúra*, roč. XVI, 2013, č. 3, s. 1 – 2.
- 11) SIVOŠ, Jerguš: Velitelia štátnej bezpečnosti na Slovensku 1945 – 1989. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 1, s. 88 – 94.
- 12) MORBACHER, Ľubomír.: Železná opona na Záhorí. Systém ochrany štátnych hraníc v rokoch 1948 - 1989. In: *Malacky a okolie*, 6, 2013, s. 135 -167.

BED – odborné práce v recenzovaných domácich zborníkoch (1)

- 1) JAKUBČIN, Pavol: Kňazské mierové združenia v Československu a ich „dialóg“ s totalitnou komunistickou mocou. In: KOŠČ, Stanislav a kol.: *Kresťanské poslanstvo pre mier vo svete*. Ružomberok : Verbum, 2013.

BEE – odborné práce v nerecenzovaných zahraničných zborníkoch (1)

- 1) KALINA, Juraj – SIVOSŤ, Jerguš: Prípád Ján Zeman a spol. – spolupracovníci spravodajskej skupiny Františka Bogotaja na Slovensku. In: ŽÁČEK, Pavel a spol.: *Vyjádrení úcty a vděčnosti. Sborník o protikomunistickém odboji*. Praha : MO ČR – VHÚ Praha, 2013, s. 114 – 123.

EDI – recenzie v časopisoch a zborníkoch (3)

- 1) KLUBERT, Tomáš: BENEŠ, J.: Finanční stráž Slovenské republiky 1939 – 1945. Dvůr Králové nad Labem : FORTprint, 2013, 190 s., In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 3, s. 118 – 119.
- 2) MEDVECKÝ, Matej: Rudolf Komandera. Denníky 1945 - 1947. Bratislava 2012. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 3, s. 119 – 124.
- 3) MIKLOVIČ, Michal: KRIŠTÚFEK, P.: Dom hluchého. Bratislava, 2012, 552 s., In: *Pamät' a dejiny*, roč. VII, 2013, č. 3, s. 140.

FAI – redakčné a zostavovateľské práce (10)

Knižného charakteru:

- 1) LACKO, Martin: ŠTELCER, I.: *Náš zápas o samostatnosť Slovenska (1945 – 1992)*. Krakov : TSP, 2013, 257 s. + prílohy.
- 2) LETZ, Róbert – VAŠŠ, Martin – ROGULOVÁ, Jaroslava – PODOLEC, Ondrej: *Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov XIIa. Slováci pri budovaní základov Československej republiky. Prvé desaťročie Československej republiky*. Bratislava : Literárna informačné centrum, 2013.

Časopiseckého charakteru:

- 3) KLUBERT, Tomáš: Redakčná práca na časopise *Vojenstvo. Bitky a bojiská modernej histórie*, 2013, č. 2, Bratislava : SVHDC, 54 s.
- 4) KLUBERT, Tomáš: Redakčná práca na časopise *Vojenstvo. Bitky a bojiská modernej histórie*, 2013, č. 3, Bratislava : SVHDC, 54 s.
- 5) LACKO, Martin: SLÁDKOVIČ, R.: Tri dni dlhšie ako štyri roky. Geza Pasztor a jeho pobyt v gulagoch 1945 – 1949. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 2, s. 77 – 100.
- 6) LACKO, Martin: „Naším ideálom bol Hlinka“. Spomienky Viliama Točíka na roky 1918 – 1948. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 2, s. 100 – 125.
- 7) LACKO, Martin: Slovenskí a československí občania pochovaní v zajateckom tábore v Spassku v strednej Ázii. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 3, s. 79 – 85.
- 8) LACKO, Martin: Prežil vlastnú popravu. Príbeh Štefana Färeka z Kľaku 1944/1945. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 69 – 85.
- 9) LACKO, Martin: Z novembrového prevratu vyšli víťazne komunisti. Rozhovor s bývalým politickým väzňom Martinom Hagarom. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 86 – 111.
- 10) MIKLOVIČ, Michal: Pobočka Hlavnej správy rozviedky v Bratislave. In: *Pamät' národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 59 – 68.

GII – rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií (6)

- 1) JAŠEK, Peter: Mnohé z toho, o čo sme v roku 1968 usilovali, vtedy ešte nedozrelo. Rozhovor s historikom a politológom Ivanom Luluhom. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 3, s. 86 – 117.
- 2) LACKO, Martin: Zápas o pamäť národa. In: *Kultúra*, roč. XVI., 2013, č. 3, s. 1 – 2.
- 3) LACKO, Martin: A. SOLDÁN – Odsúdení na špionáž. Bratislava 2011, 280 s., In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 2, s. 128 – 129.
- 4) LACKO, Martin: Za Jánom Košútom. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 3, s. 130.
- 5) LACKO, Martin: Z pietnej spomienky na Andreja Hlinku. In: *Kultúra*, 2013, č. 14, s.
- 6) OBŠITNÍK, Lukáš: November 1989 zmenil veľmi veľa, ale kultúru musíme kultivovať stále. 18.11.2013. Dostupné na http://www.postoy.sk/november_1989_kultura

11.5.5. Produkcia, projekcie a distribúcia dokumentárnych filmov

V rámci výroby audiovizuálnych formátov sa ÚPN aj v roku 2013 zameriaval na produkciu dokumentárnych filmov s cieľom prezentovať ich postupne širokej verejnosti prostredníctvom televízneho vysielania, filmových festivalov, verejných projekcií a vydávania DVD nosičov. Vďaka technickému vybaveniu si ÚPN sám zabezpečoval produkčné a postprodukčné práce. V roku 2013 boli filmy z produkcie ústavu zaradené do vysielania televíznych staníc RTVS, TV LUX, TA3 a TV NOE. Boli prezentované aj v rámci filmových prehliadok „Festivalu slobody“, festivalu „Jeden svet“ a festivalu „V znamení ryby“. Popritom boli filmy z produkcie ústavu premietané v rámci prednášok, besied, sympózií, či spomienkových stretnutí, ktoré po celom Slovensku i v zahraničí organizoval ústav, alebo iné inštitúcie (14. 11. 2013, Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK, Bratislava). DVD nosiče boli distribuované samostatne, ale aj ako príloha jednotlivých čísiel časopisu *Pamäť národa*. Sviečková manifestácia alebo Bratislavský Veľký piatok.

11.5.6. Zaznamenávanie výpovedí svedkov obdobia neslobody

V roku 2013 sa nakrútilo a uložilo v archíve ústavu 40 svedeckých výpovedí. Nakrúcanie sa realizovalo v súčinnosti s projektom Hľadanie pravdy. Súčasťou úlohy bolo legislatívne a administratívne ošetrenie svedectva a jeho zaradenie do databázy audiovizuálneho archívu a vytvorenie kópie svedeckej výpovede pre účely jej ďalšieho spracovania. Výber pamätníkov prenasledovaných pre ich politické, či náboženské presvedčenie závisel od výšky veku a ich zdravotných dispozícií. V súčasnosti je nakrútených 391 svedeckých výpovedí v celkovej dĺžke viac ako 800 hodín audiovizuálnych záznamov. Audiovizuálny archív ÚPN obsahuje svedectvá politických väzňov a občanov prenasledovaných pre svoju politickú alebo náboženskú príslušnosť. Databáza svedeckých výpovedí registruje svedectvá vojakov z druhej svetovej vojny, kňazov a rehoľníkov, intelektuálov, emigrantov, ľudí odvlečených do koncentračných táborov alebo do gulagov. Výpovede slúžia na bádateľské, osvetové a vzdelávacie účely, prípadne na výrobu dokumentárnych filmov. V roku 2013 sa zdigitalizovalo 128 v archíve uložených svedeckých výpovedí, ktoré sa neskôr v rámci digitalizácie kultúrneho dedičstva budú podrobne popisovať a zverejňovať. Zároveň sa začali prípravné práce na projekte pre novú výzvu v oblasti digitalizácie audiovizuálneho dedičstva. V spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied sa pokračovalo v prepise zaznamenaných audiovizuálnych svedectiev do písomnej elektronickej podoby za účelom ich podrobného spracovania na vedecké a bádateľské účely historikov, študentov, žurnalistov a pod. Do konca roka 2013 bolo realizovaných už celkom 195 prepisov. V roku 2013 bolo prepísaných 39 svedeckých výpovedí. Pre zaregistrovaných

užívateľov sú prepisy dostupné spolu s uverejnenými životopisnými svedectvami pamätníkov na stránke portálu www.memoryofnation.eu, čo súvisí so zapojením sa ústavu do medzinárodného projektu Pamäť národa (Memory of Nation, ktorého cieľom je prehľadnou a zrozumiteľnou formou sprístupniť bádateľom aj širokej verejnosti formou internetového portálu individuálne svedectvá pamätníkov významných dejinných udalostí 20. storočia (celé nahrávky, ukážky nahrávok, fotografie, denníky, archívne dokumenty a i.). V rámci úlohy prezentácie a produkcie krátkych videoformátov na web stránke ústavu boli pri príležitosti 25. výročia Sviečkovej manifestácie sprístupnené svedectvá priamych účastníkov. Pokračovalo sa aj v tvorbe a zverejňovaní upútaviek a spotov k dokumentárnym filmom z produkcie ústavu, výrobe obálok nosičov, plagátov a pútačov k audiovizuálnym dielam: Bohom zabudnuté kúty, Tóny v tichu a Jozef a jeho bratia. Pokračovali aj práce na výrobe DVD nosičov s filmami v slovenskom jazyku s anglickými titulkami: Jozef a jeho bratia, Arbitráž. V súvislosti s projektom – Hľadanie pravdy bolo pripravených na webovú stránku 17 zostrihov pamätníkov, ktoré sa stanú súčasťou webovej prezentácie pod názvom – Svedkovia z obdobia neslobody. Ďalších 23 bude zrealizovaných do 31. mája 2014, nakoľko projekt bol rozložený na 18 mesiacov. Boli vyrobené filmové medailóny o Jánovi Langošovi a Silvestrovi Krčmérym. Oba krátke filmy boli zverejnené na webovej stránke ÚPN.

11.6. Verejné aktivity, osвета a vzdelávanie

V záujme plnenia úloh ÚPN v oblasti verejnej prezentácie výskumných a bádateľských výstupov, osvety a vzdelávania mládeže a spoločnosti a zvlášť budovania živej pamäti národa sa aj v roku 2013 realizovali aktivity, ktoré boli súčasťou plánu činnosti, projektov, alebo vyplývali z dohôd o spolupráci s partnerskými inštitúciami, či subjektmi so záujmom o spoluprácu s ústavom. Medzi nosné formy patrili podujatia organizované pri príležitosti výročí, tematické výstavy, projekcie dokumentárnych filmov v rámci filmových festivalov, diskusné podujatia pre laickú verejnosť, umožňovanie exkurzií, či vzdelávacie a prednáškové aktivity.

11.6.1. Projekty

- a) Projekt ÚPN, BSK, ENRS – Osadenie pamätných „tabúl“ obetiam železnej opony a rekonštrukcia dobových ženíjno-technických prostriedkov používaných Pohraničnou strážou v Devínskej Novej Vsi
V priebehu dvoch rokov sa podarilo rokovaním s BSK, odbornými konzultáciami, prípravou digitalizovaných materiálov k príprave „rezu železnou oponou“, prípravou dokumentácie a textov usmrtených na hranici dospieť do finálnej fázy k odhaleniu Pamätníka železnej opony, ktorému predchádzala medzinárodná konferencia v rámci projektu „Behind the Bridge/Za mostom“ s témou „Železná opona a revitalizácia obranných bunkrov pozdĺž rieky Morava“, ktorá sa konala 14. novembra 2013 v Devíne pod záštitou BSK. V spolupráci s ÚPN bol odhalený pamätník obetiam železnej opony v blízkosti cyklomosta Slobody v Devínskej Novej Vsi.
- b) Spolupráca na projekte s názvom "Rozvoj spolupráce s Post-sovetskými zeměmi prostřednictvím portálu Paměť národa".
V spolupráci s OZ Post Bellum a Ústavem pro studium totalitních režimů bol pripravený projekt, v rámci ktorého sa má nakrútiť 5 svedeckých výpovedí pamätníkov a štandardne ich uložiť na portál Pamäť národa (www.memoryofnation.eu). Ďalšie spracovanie nakrútených pamätníkov, ich životopis, protokol, príbeh pamätníka a podobne zabezpečí

prostredníctvom externých spolupracovníkov ÚPN. Projekt bude realizovaný pod podmienkou úspešného získania finančných prostriedkov z Medzinárodného vyšehradského fondu.

c) Projekt – Hľadanie pravdy určený pre stredné a vysoké školy

Multimediálny projekt o obetiach totalitných režimov, určený pre vysokoškolákov. Výstupy: Usporiadanie prednášok, seminárov a workshopov spojených s filmovými projekciami na vysokých školách. V rámci projektu Hľadanie pravdy sa v siedmich univerzitných mestách zrealizujú projekcie filmových dokumentov spojených s prednáškami ich spolutvorcov. Dokumentárne filmy zachytávajú obdobie neslobody od roku 1939 do novembra 1989. Cieľom projektu je prebudiť záujem študentov, pedagógov, odbornej a širokej verejnosti o čo najobjektívnejšie prehodnotenie obdobia neslobody na Slovensku. Okrem vysokých škôl s rovnakým programom sú pozývaní naši pracovníci na základné a stredné školy najmä v Bratislave a v blízkom okolí.

11.6.2. Podujatia pri príležitosti výročí

Pri príležitosti výročí udalostí spojených s obdobím neslobody sa ÚPN aj v roku 2013 aktívne podieľal, aj prostredníctvom účasti svojich pracovníkov, na aktivitách, pietnych spomienkach, či pietnych aktoch na území Slovenska. Každoročné a už tradičné aktivity boli spojené v marci s 25. výročím Sviečkovej manifestácie, v auguste s výročím Augusta 1968 a v novembri s 24. výročím Nežnej revolúcie. Pri týchto príležitostiach boli k pamätníkom a pamätným tabuliam položené vence aj v mene ústavu, odzneli príhovory, alebo prednášky historikov. Pracovníci ústavu boli zapojení aj do organizácie sprievodných podujatí (viď chronológia najdôležitejších udalostí) pri príležitosti pamätných dní pripomínajúcich si obeť obdobia neslobody. V novembri 2013 sa ÚPN zhostil organizácie I. ročníka Festivalu slobody, ktorý tvorili filmová prehliadka, diskusie, pietne akty, oceňovania účastníkov protikomunistického odboja, výstava, či zádušná sv. omša za obeť komunizmu a udeľovanie Ceny ÚPN. Zástupcovia ústavu boli účastní aj na iných spomienkových zhromaždeniach a podujatiach pri príležitosti 24. výročia Nežnej revolúcie v Bratislave a Devínskej Novej Vsi. Propagácia činnosti ÚPN spojená s predajom publikácií na verejnosti sa uskutočnila aj na podujatí Starý Tekov 2013, počas celoštátnych osláv SNP v Banskej Bystrici, v rámci knižného veľtrhu Bibliotéka 2013 v Bratislave, či na festivale Bažant Pohoda v Trenčíne v júli 2013.

11.6.3. Výstavy

ÚPN aj v roku 2013 inštaloval, resp. reinštaloval tematické výstavy dokumentujúce historické medzníky obdobia neslobody. Verejnosti tak boli sprístupnené nasledovné výstavy:

a) Protikomunistický odboj na Slovensku

Paneurópska univerzita v Bratislave, inštalácia do 25. 3. 2013;

b) 25 rokov od Sviečkovej manifestácie

Bratislava, Slovenské národné múzeum na Bratislavskom hrade, inštalácia 25. 3. - 31. 5. 2013;

c) 17. november 1989

súkromné priestory – Bratislava, Múzeum 17. novembra, stála expozícia, inštalovaná od 17. 11. 2013;

- d) Prísne tajné!
Nitra, Ponitrianske múzeum (v rámci projektu Paralelné životy festivalu Divadelná Nitra 2013), 19. 9. – 20. 10. 2013, reštaľácia;
- e) Chceme byť slobodní ľudia (Ľudové povstanie v NDR 17. júna 1953)
Bratislava, Univerzitná knižnica 16. 10. – 8. 11. 2013, autor výstavy - Spolkový úrad pre spracovanie diktatúry SED;
- f) Sviečková manifestácia 1988
Bratislava, FSEV UK Bratislava 8. 11. – 15. 11. 2013, reštaľácia;
- g) Prísne tajné!
Trenčín, Mestská veža, 15. 11. – 8. 12. 2013, reštaľácia;
- h) Odhaľovanie zločinov proti ľudskosti bývalých diktátorských a totalitných režimov v Iraku a na Slovensku,
autor výstavy – Ministerstvo pre ľudské práva Irackej republiky;

11.6.4. Festivaly

ÚPN pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu a spomienky na udalosti 17. novembra 1989 pripravil III. ročník Festivalu slobody, ktorý sa uskutočnil v dňoch 12. - 17. novembra 2013. Cieľom festivalu bolo pripomenutie si obdobia neslobody a komunistického režimu, uctenie si pamiatky obetí komunizmu, a ocenenie účastníkov a osobností protikomunistického odboja. Konanie festivalu bolo jednou z foriem a nástrojov na budovanie živej pamäti národa, čo je jednou z hlavných úloh Ústavu pamäti národa popri jeho poslaní dokumentovať obdobia neslobody a zločiny fašizmu a komunizmu. Festival bol určený pre všetky kategórie, od mládeže, až po najstaršiu generáciu. Programové aktivity festivalu oproti minulým ročníkom boli popri filmovej prehliadke obohatené o diskusie, otvorenie Múzea 17. novembra, pietne a spomienkové akty, slávnostné akty oceňovania účastníkov a osobností protikomunistického odboja primátorom hlavného mesta SR Bratislavy a Ústavom pamäti národa, ale aj slávnostnú sv. omšu celebrowanú ordinárom OS a OZ SR Mons. Františkom Rábekom v Dóme sv. Martina za obeť komunizmu. Počas filmovej prehliadky bolo v dňoch 12. - 14. novembra 2013 v Dome kultúry Zrkadlový háj premietnutých 11 dokumentárnych filmových snímok a 4 dramatické filmové snímky s tematikou obdobia neslobody a komunistického režimu. Po skončení projekcií v dopoludňajších hodinách sa uskutočnili diskusie s filmovými tvorcami, historikmi a účastníkmi protikomunistického odboja. Nad filmovou prehliadkou festivalu prevzal záštitu minister kultúry SR Marek Maďarič. Pri príležitosti 24. výročia študentského pochodu zo 16. novembra 1989 sa stretli zástupcovia Ústavu pamäti národa, Univerzity Komenského a študentov 15. novembra 2013 pri pamätnej tabuli na budove Univerzity Komenského na Šafárikovom námestí. Pietna spomienka spojená s kladením vencov pri pamätníku obetiam komunistického režimu na Ružinovskom cintoríne a pietna spomienka spojená s kladením vencov pri pamätnej tabuli v budove Národnej rady SR sa uskutočnila 16. novembra 2013. Diskusný večer Ústavu pamäti národa sa uskutočnil 15. novembra 2013 v priestoroch Poľského inštitútu v Bratislave. Témou diskusného večera boli udalosti novembra 1989. Diskutovali Ján Budaj, Ján Čarnogurský, Juraj Marušiak a Filip Vagač. Protokolárne prijatie politických väzňov primátorom hlavného mesta Bratislavy Milanom Ftáčnikom sa uskutočnilo 15. novembra 2013 v Primaciálnom paláci. Týmto spôsobom si ÚPN v spolupráci s hlavným mestom Bratislava uctil účastníkov protikomunistického

odboja a trpiacich počas komunistického režimu. Primátor hlavného mesta Bratislava Milan Ftáčnik prevzal nad podujatím záštitu. Slávnostné otvorenie Múzea 17. novembra sa uskutočnilo 17. novembra 2013 na Námestí SNP v Bratislave. V jeho priestore bola inštalovaná panelová expozícia zachytávajúca priebeh Nežnej revolúcie na Slovensku. Počas slávnostného programu 17. novembra 2013 v Aule Rímskokatolíckej Cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave Ústav pamäti národa udelil cenu ÚPN v kategóriách osobnosť, vedecký prínos a tvorca – novinár. Nad ocenením osobností prevzal záštitu predseda Národnej rady Slovenskej republiky Pavol Paška.

ÚPN sa zapojil do spolupráce s divadlom SKRAT, ktoré na festival Divadelná Nitra 2013 naštudovalo divadelnú hru pod názvom „Vnútro vnútra“ v rámci unikátneho projektu „Paralelné životy – 20. storočie očami tajnej polície“. Na Divadelnej Nitre 2013 mali diváci možnosť vzhliadnuť šesť inscenácií zo šiestich európskych krajín, ktoré boli pripravené exkluzívne pre Divadelnú Nitru na tému skutočných príbehov ľudí, ktorých osudy na celý život zmenil komunistický režim. Súčasťou projektu boli aj prednášky na školách v Nitre, ktoré propagovali projekt „Paralelné životy – 20. storočie očami tajnej polície“. Po ukončení festivalu divadelná Nitra sa uskutočnila diskusia po predstavení divadelnej hry „Vnútro vnútra“ v Bratislave 27. 11. 2013.

11.6.5. Diskusné podujatia

V roku 2013 ÚPN poriadal diskusné podujatia zamerané na prezentáciu výsledkov vedeckého výskumu a názorov na historické udalosti obdobia neslobody. Pokračovalo sa v cykle diskusií v Bratislave a v Košiciach pod názvom Diskusné večery ÚPN. Diskusie v rámci tohto cyklu sa konali v mesačných intervaloch (s výnimkou decembra) spravidla posledný štvrtok v mesiaci. Diskusie prebiehali v priestoroch Poľského inštitútu. Podobne sa pokračovalo v cykle diskusií uskutočňovaných v spolupráci s Verejnou knižnicou Jána Bocatia a Dejepisným spolkom v Košiciach. Diskusie prebiehali v priestoroch Verejnej knižnice Jána Bocatia. Okrem tohto projektu ústav zorganizoval aj ďalšie diskusné podujatia, prednášky a besedy na Slovensku aj v zahraničí so zameraním na konkrétne cieľové skupiny. V roku 2013 sa tak uskutočnili nasledovné podujatia diskusného charakteru na nasledujúce témy:

- a) Gustáv Husák a jeho doba
Bratislava, 28. januára 2013
Diskutujúci: Vilém Prečan, Ján Čarnogurský, Zdeněk Doskočil, Michal Macháček, Branislav Kinčok;
- b) Február 1948: 65 rokov od komunistického prevratu
Bratislava, 28. februára 2013
Diskutujúci: Marek Syrný, Ivan Petranský;
- c) Posledná opora režimu: Pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy
Bratislava, 21. marca 2013
Diskutujúci: Peter Sokolovič, Anton Hruboň;
- d) Ozveny Katyne
Bratislava, 25. apríla 2013
Diskutujúci: Margita Kániková, Mečislav Borák, Martin Lacko;

- e) 291 284 odvážnych: 25. výročie petície Podnety katolíkov k riešeniu situácie občanov v ČSSR
Bratislava, 23. máj 2013
Diskutujúci: František Mikloško, Ladislav Stromček, Ján Šimulčík;
- f) Veľká peňažná lúpež: Menová reforma v Československu v roku 1953
Bratislava, 27. júna 2013
Diskutujúci: Zbyšek Šustek, Miroslav Breitfelder;
- g) Slováci v poľskom odboji
Bratislava, 26. septembra 2013
Diskutujúci: Dr. Janusz Marszalec, Mgr. Eduard Laincz;
- h) Horúca jeseň 1938
Bratislava, 14. októbra 2013
Diskutujúci: Anton Hrnko, Krzysztof Nowak, Ján Mitáč;
- i) Pád komunistického režimu na Slovensku
Bratislava, 15. novembra 2013
Diskutujúci: Ján Čarnogurský, Ján Budaj, Juraj Marušiak;
- j) Hlinkova garda. Mýty a fakty
Košice, 5. januára 2013
Diskutujúci: Vojtech Kárpáty, Peter Sokolovič;
- k) Socialistická škola. Školstvo na Slovensku v rokoch 1945 – 1989
Košice, 5. februára 2013
Diskutujúci: Štefan Šutaj, Soňa Gabzdilová;
- l) Keď zomierajú „nesmrteľní“. Úmrtie Josifa V. Stalina a Klementa Gottwalda v marci 1953
Košice, 5. marca 2013
Diskutujúci: Tomáš Klubert, Matej Medvecký;
- m) Z podzemia na svetlo. Podzemná cirkev v Československu a Sviečková manifestácia
Košice, 16. apríla 2013
Diskutujúci: Peter Zubko, Peter Jašek, Stanislav Labjak;
- n) Tragické osudy košických židov
Košice, 13. júna 2013
Diskutujúci: Pavol Šalamon, Martina Fiamová;
- o) Mnichovská dohoda a jej tiene
Košice, 30. septembra 2013
Diskutujúci: Štefan Šutaj, Ondrej Podolec;
- p) Slovenskí katolícki biskupi v zovretí dvoch totalít
Košice, 31. októbra 2013
Diskutujúci: Peter Zubko, Peter Borza;

- q) 17. november 1989. Zisky a zlyhania
 Košice, 26. novembra 2013
 Diskutujúci: Ján Čarnogurský;
- r) Karpatskí Nemci na Slovensku v 20. storočí – od spolužitia k tragédii
 Košice, 10. decembra 2013
 Diskutujúci: Soňa Gabzdilová, Milan Olejník;
- s) Sviečková manifestácia 25. marca 1988
 Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK, Bratislava, 14. 11. 2013
 Diskutujúci: Miroslav Kusý, František Mikloško, Karen Henderson, Peter Jašek.

11.6.6. Exkurzie

V roku 2013 sa uskutočnili exkurzie predovšetkým do Archívu ÚPN. Cieľom exkurzií bolo oboznámiť záujemcov s poslaním a významom ústavu. Archív za týmto účelom navštívilo 61 návštevníkov. 28. júna Demon Khoo z organizácie Thingaha z Myanmaru, 30. septembra pracovníci Ústavu pre jednotné vzdelávanie z Kórejskej republiky, 11. októbra študenti z Inštitútu slavistiky Viedenskej univerzity v Rakúsku, 17. októbra študenti z Katedry histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, 14. novembra študenti z Katedry Archívniectva a pomocných vied historických Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave so študentmi kurzu „Pramene historickej geografie Slovenska“, 14. novembra pracovníci oddelenia sekretariátu Etickej komisie Českej republiky pre ocenenie účastníkov odboja a odporu proti komunizmu a 15. novembra členovia organizácie Community of Democracies.

11.6.7. Vzdelávacie a prednáškové aktivity

Aj v roku 2013 pokračoval ÚPN v prednáškových a vzdelávacích aktivitách zameraných na študentov stredných a vysokých škôl. V zimnom semestri akademického roka 2013/2014 ÚPN v spolupráci s Katedrou politológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave zabezpečoval výučbu povinne voliteľného predmetu Politická represia na Slovensku (1939 – 1989). Štruktúru predmetu tvorili prednášky o organizácii a činnosti ÚPN, protižidovských opatreniach, Ústredni štátnej bezpečnosti, monsterprocesoch, táboroch nútenej práce, ochrane štátnej hranice, činnosti kontrarozvedky a rozvedky ŠtB, normalizácii a páde komunistického režimu. Predmet absolvovali študenti študijných odborov politológia, dejiny a teória umenia, etika a morálna filozofia. Voľným pokračovaním v letnom semestri je povinne voliteľný predmet Vyrovnávanie sa s totalitnou minulosťou. V rámci projektu Hľadanie pravdy bolo uskutočnených 65 prednášok na Trnavskej univerzite v Trnave a Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Odborní pracovníci ústavu poskytovali konzultácie a vedenie študentov pri výskume a spracovaní bakalárskych prác. Prednášky a diskusie sa uskutočnili aj na Pedagogickej a kultúrnej akadémii v Modre (13. 3. 2013), na Gymnáziu v Želiezovciach (13. 5. 2013). V rámci spolupráce s vysokými školami bol v letnom semestri akademického roka 2012/2013 zrealizovaný odborný kurz pre študentov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského pod názvom „Pramene k dejinám totalitných inštitúcií“.

11.7. Informatizácia a digitalizácia

11.7.1. Digitálny archív ÚPN

V roku 2013 sa pokračovalo v inovácii softvérovej aplikácii Lustrátor_php - vylepšovala sa priebežne funkcionálnosť a doplňovali sa údaje do aplikačnej databázy pre vyhľadávanie. Aplikácia umožňuje interným bádateľom vyhľadávať údaje o osobách v evidenciách ÚPN a v prípade, že existujú k vyhľadávaným osobám už digitalizované dokumenty, tak umožňuje aj prístupovať k týmto dokumentom – teda čítať ich v reálnom čase. V súčasnosti je súčasťou aplikácie aj modul na riadenie procesu dokumentácie (work flow) - tvorba žiadaniek na skenovanie, evidencia požiadavky v archíve ÚPN, zápis metadát k digitalizovanému dokumentu, evidencia skenovania a fyzického pohybu materiálu. Zdôrazňujeme, že táto webová aplikácia bola plne navrhnutá a realizovaná v sekcii informatiky nad otvorenou platformou PHP (nie je to komerčný produkt) a je teda dostatočne flexibilná voči ľubovoľným zmenám. V priebehu roka bola aplikácia Lustrátor_php spustená do ostrej prevádzky, je plne funkčná a využívaná zamestnancami ÚPN. Na základe nových požiadaviek a pripomienok zamestnancami ÚPN sa na jeho ďalšom vývoji ďalej pokračuje. Po úspešnom nasadení aplikácie Lustrátor_php do prevádzky sa postupne eliminoval prístup užívateľov do predchádzajúcich verzií podobných softvérových produktov, ktoré používali bádatelia dovtedy na vyhľadávanie v evidenciách a čítanie digitalizovaných dokumentov. Tieto nemali integrovaný systém vyhľadávania a čítania dokumentov v jednom produkte, bádatelia boli nútení používať viacero produktov. Ku koncu roka 2013 boli najstaršie verzie aplikácie, používajúce komerčný produkt Hummingbird DM úplne odstavené z prevádzky informačného systému ÚPN - najmä pre nedostatočnú funkcionálnosť a neexistenciu podpory pre tento produkt zo strany dodávateľa. V roku 2013 sa pre potreby archivácie digitálneho archívu ÚPN kúpilo nové sieťové diskové pole s kapacitou 20 TB. Išlo o nahradenie používaného diskového systému so zaplneným priestorom 500 GB, pretože hrozilo zastavenie prevádzky digitalizácie v ÚPN. Nové hardvérové zariadenie bolo včlenené do infraštruktúry tak, aby sa diskový priestor využil nielen pre archivovanie digitalizovaných dokumentov z archívu ÚPN, ale aj pre ukladanie obrazových a zvukových dokumentov z produkcie ÚPN. Momentálne je na diskovom poli rezervovaných 4,5 TB pre digitalizované dokumenty a zostatok pre archivovanie obrazových a zvukových produktov, ktoré spravuje oddelenie Oral history v ÚPN. Na diskové pole boli postupne prekopírované všetky doteraz digitalizované dokumenty, priebežne denne sa tam doplňajú a archivujú pribúdajúce digitalizované dokumenty.

11.7.2. Digitalizácia archívnych dokumentov

V roku 2013 sa pokračovalo v digitalizácii papierových a mikrofišových dokumentov z Archívu ÚPN a z iných archívov na Slovensku a v Česku. Skenovalo sa na 10 rokov starých skeneroch Fujitsu fi-4340 (2 ks) a Agfa SR24iT (1 ks). V roku 2013 bol zakúpený skener Avision FB 6280E na digitalizáciu materiálu do veľkosti A3 formátov (nahradil tak skener Fujitsu fi-4220-C, ktorý bol pre nefunkčnosť vyradený už v roku 2012).

Podľa potreby bol zapožičiavaný z Archívu ÚPN skener formátu A3 EPSON GT-20000. Ďalší skener typu EPSON, ktorým oddelenie disponuje, vykazuje menšiu poruchu pri skenovaní na farbu. Z tohto dôvodu bol používaný už len príležitostne. Pri výjazdoch do iných archívov a na externé skenovanie sa využíval skener EPSON GT-20000 a Avision FB 6280E. Väčšina dokumentov sa skenovala v štandardnej kvalite 300 dpi/farba, ak neboli iné požiadavky. V skenovacej prevádzke bolo v roku 2013 zdigitalizovaných celkovo 196 169

strán dokumentov, z toho bolo 167 094 strán papierových a 28 901 mikrofišových. (viď grafy)

Prioritne sa digitalizovali archívne dokumenty podľa žiadosti oddelenia sprístupnenia a bádateľne. Zároveň sa digitalizoval Archív ÚPN (Archívne knihy, Fond „A“, Denníky vyšetrovacích spisov...), neštandardné dokumenty (foto, knihy), zapožičané materiály (osobné archívy). Operatívne sa interne a externe (služobné výjazdy do iných archívov) skenovali dokumenty podľa žiadosti jednotlivých sekcií v závislosti od ich úloh a projektov.

11.7.3. Správa informačného systému ÚPN

V roku 2013 sa naďalej prevádzkovali ostatné systémy, prislúchajúce k informačnému systému ÚPN. Menovite sú to systémy e-mailovej komunikácie, systém prístupu na internet pre zamestnancov ústavu, správa bezpečnosti prístupov do informačných systémov smerom dnu, ale aj von (pravidlá firewallu, antivírusová ochrana počítačov a poštového servera), správa sieťovej infraštruktúry v ÚPN (prepínače – switche, záložný zdroj elektrického prúdu, správa VPN medzi hlavným sídlom ústavu a Archívom ÚPN a pod.) a bežná údržba personálnych počítačov a notebookov.

Spravované a podľa potrieb aktualizované boli softvérové aplikácie – Softip Profit (správa ekonomického balíka informácií), WinAsu (správa registratúry), Prove (správa aplikácie evidovania archívnych vyšetrovacích spisov), ASPI (správa systému právnych noriem), všetky klientské aplikácie systému Microsoft na počítačoch a serveroch (napr. MS Office), ako aj správa operačných systémov Microsoft, Linux a HP Unix na serveroch ÚPN. Z hľadiska správy výpočtovej techniky bolo v roku 2013 upgradovaných 16 tzv. kvalifikovaných personálnych počítačov (z hľadiska multilicenčnej zmluvy s Microsoft) na nové verzie kancelárskeho balíka Microsoft Office. Bežné poruchy rôznych služieb na serverových a počítačových platformách boli v priebehu roka, tak ako aj v minulosti odstraňované promptne správcami systémov v sekcii informatiky. Nebol zaznamenaný žiadny výrazný výpadok počítačovej siete v ÚPN.

Z hľadiska informatiky je treba ešte poznamenať, že vďaka mierne zvýšenému objemu peňazí, ktorý ústav v roku 2013 dostal na nákup výpočtovej techniky sa konečne mohlo začať s postupnou inováciou 10 rokov starej výpočtovej techniky. Koncom roka 2013, po úspešne ukončenom výberovom konaní, ústav nakúpil 1 nový skener, 2 nové servery, 1 sieťový prepínač a 7 personálnych počítačov a 10 notebookov v celkovej hodnote 25 264,80€.

11.7.4. Zverejňovanie informácií na internetových a intranetových stránkach

Na stránke ÚPN www.upn.gov.sk (www.upn.sk) boli v roku 2013 zverejnené 3 rozsudky súdov, 4 čísla časopisu Pamäť národa, 5 kníh do elektronickej knižnice, 75 zmlúv, dodatkov, video ukážky k výstave 25. výročie Sviečkovej manifestácie (5 ks), video portrét zakladateľa ÚPN Jána Langoša a rozhovor so Silvestrom Krčmérym. Na slovenskú a anglickú verziu internetovej stránky boli doplnené nové videonahrávky z pokračujúceho projektu Svedkovia z obdobia neslobody (17 príbehov).

Na stránke pribudlo 504 mien príslušníkov Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Banská Bystrica, ktorí v jej štruktúrach pôsobili. Zachytené sú organizačné zmeny v rokoch 1966, 1971 - 1974. Zverejnení príslušníci ŠtB pôsobiaci na teritóriu Stredoslovenského kraja sa dobrovoľne podieľali na „boji s vonkajším i vnútorným nepriateľom“. Pre udržiavanie mocenského monopolu KSC evidovali, sledovali, odpočúvali a perzekvovali skupiny obyvateľov, ktoré komunistický režim považoval za svojich nepriateľov. Priebežne bola aktualizovaná úvodná stránka, zverejňovali sa pozvánky na podujatia, ktoré ústav organizoval a tiež ostatné informácie zo života ústavu. Tieto informácie ústav zároveň

zverejňoval aj na sociálnej sieti na svojej facebookovej stránke. V roku 2013 boli naďalej udržiavané a aktualizované webové stránky www.november1989.sk a www.november1989.eu, kde sa informovalo o podujatiach ÚPN pri príležitosti výročia Novembra 1989. Denne sa aktualizovala interná intranetová stránka ÚPN, ktorá dávala informácie zamestnancom ústavu – smernice, pokyny pre zamestnancov a do októbra bol aktualizovaný denný monitoring.

<p>ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA</p> <p>Aktuality</p> <p>O ÚPN</p> <p>Archív ÚPN</p> <p>Publikácie</p> <p>Audiovizuálna tvorba</p> <p>Prednášky</p> <p>Verijné obstarávanie</p> <p>Povinné zverejňovanie</p>	<p>Obdobie 1939 - 1945</p> <p>Obdobie 1945 - 1989</p> <p>English version</p>	<p>ÚPN zverejnil štruktúru a príslušníkov ŠTB v Stredoslovenskom kraji</p> <p>Na tlačovej konferencii Ústavu pamäti národa dňa 21. mája 2013 boli zverejnené mená 504 príslušníkov útvarov <i>Správy ŠTB - Krajskej správy ZNB v Banskej Bystrici</i>, vrátane zachytenia organizačných zmien v rokoch 1966, 1971 - 1974. Zástupcov médií informovali predseda Správnej rady ÚPN Ondrej Krajňák, riaditeľ sekcie dokumentácie Ľubomír Morbacher a odborný pracovník Daniel Halčín. Súčasťou prezentácie boli aj konkrétne prípady perzekúcie občanov príslušníkmi ŠTB. Predseda Správnej rady ÚPN sa v závere tlačovej konferencie venoval aj uplynulému obdobiu od svojho nástupu do funkcie a informoval prítomných o konkrétnych krokoch, ktoré uskutočnil v záujme realizácie svojej vízie riadenia a fungovania ústavu, ako aj plnenia jeho poslania v oblasti zachovania živej pamäti národa pre súčasné, ako aj budúce generácie občanov Slovenska. Zverejnení príslušníci ŠTB pôsobiaci na teritóriu Stredoslovenského kraja sa dobrovoľne podieľali na „boji s vonkajším i vnútorným nepriateľom“. Pre udržiavanie mocenského monopolu KSC evidovali,</p>	<p>FESTIVAL SLOBODY</p> <p>STO KOPÍ</p> <p>MENOVÁ REFORMA V ROKU 1953</p> <p>SVE DECI TV A</p>
--	--	---	--

12. Chronológia najdôležitejších udalostí roka 2013

Január

- 15. januára diskusný večer ÚPN na tému „Hlinkova garda“ v Košiciach;
- 24. januára premietanie filmu „Arbitráž“ v Galante;
- 28.-29. januára organizácia vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou na tému „Gustáv Husák a jeho doba“ v Bratislave;
- 28. januára diskusný večer ÚPN na tému „Gustáv Husák“ v Bratislave;
- 31. januára koniec Ivana A. Petranského vo funkcii predsedu Správnej rady ÚPN;

Február

- 12. februára diskusný večer ÚPN na tému „O školstve v rokoch 1945 - 1989“ v Košiciach;
- Účasť na rokovaní o spoločných projektoch a vnútorných veciach ENRS a medzinárodnom seminári v Prahe v Českej republike;
- 13. februára zvolenie predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka do funkcie;
- 20. februára návšteva ÚPN podpredsedníčky NR SR Renáty Zmajkovičovej;
- 25. a 26. februára účasť na rokovaní Európskej siete úradov spravujúcich písomnosti tajnej polície v Prahe v Českej republike;
- 28. februára diskusný večer ÚPN na tému „Február 1948“ v Bratislave;

Marec

- 4.marca návšteva mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca SR v Nemecku Igora Slobodníka v ÚPN a rokovanie o spolupráci;

- 5. marca návšteva predstaviteľov ENRS v ÚPN a rokovanie s Rafalom Rogulskim, predsedom Sekretariátu ENRS a Janom Rydlom, predsedom Riadiaceho výboru ENRS;
- 13. marca rokovanie so zástupcami Ministerstva kultúry SR vo veci ENRS na ÚPN;
- 19. marca návšteva ÚPN a rokovanie s veľvyslancom Irackej arabskej republiky na Slovensku Matheelom Dhayif Majeed Al-Sabtim v Bratislave;
- 21. marca diskusný večer ÚPN na tému „Pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy“ v Bratislave;
- 21. marca odovzdanie ďakovného listu pri príležitosti 25. výročia Sviečkovej manifestácie kardinálovi Jánovi Chryzostomovi Korcovi v Nitre;
- 21. marca premietanie dokumentu „Sviečková manifestácia alebo Bratislavský Veľký piatok“ v rámci spomienky na 25. výročie udalosti v Topoľčanoch;
- 24. marca účasť na spomienkovom podujatí venovanom tragickým udalostiam spojeným s pracovným táborom na území Petržalky a pamiatke maďarských židovských robotníkov zmasakrovaných v závere 2. svetovej vojny v Bratislave – Petržalke;
- 25. marca účasť na spomienke pri príležitosti 25. výročia Sviečkovej manifestácie spojená s vernisážou výstavy v Bratislave;
- 26. marca diskusný večer ÚPN na tému „O úmrtí Josifa V. Stalina a Klementa Gottwalda“ v Košiciach;

Apríl

- 3. apríla návšteva predsedu Matice slovenskej Mariána Tkáča v ÚPN spojená s rokovaním o spolupráci;
- 5. apríla prijatie predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka u prezidenta SR Ivana Gašparoviča;
- 7. – 9. apríla účasť pracovníčok na medzinárodnom workshope zástupcov inštitúcií v Erfurte v Nemecku, v rámci programu Európa pre občanov;
- 8. apríla rokovanie na Ministerstve kultúry o podmienkach členstva v ENRS;
- 9. apríla premietanie filmu Sviečková manifestácia alebo Bratislavský Veľký piatok v rámci pripomienky 25. výročia tejto udalosti v Hlohovci;
- 9. apríla rokovanie so zástupcami Výkonnej rady Slovenského zväzu PTP o podpore návrhu zákona o jednorazovom odškodnení príslušníkov bývalých PTP;
- 10. apríla premietanie filmu Sviečková manifestácia alebo Bratislavský Veľký piatok v rámci pripomienky 25. výročia tejto udalosti v Piešťanoch spojené s prednáškou a diskusiou;
- 10. apríla účasť na Historických dňoch Základnej školy Kupeckého v Pezinku spojená s prezentáciou činnosti a premietaním filmov z produkcie ÚPN;
- 12. apríla rokovania s ministrom kultúry SR a ministrom školstva, vedy, výskumu a športu SR o podmienkach a možnostiach členstva v ENRS a možnostiach spolupráce v oblasti vzdelávania učiteľov v rámci projektu tzv. živej pamäti;
- 12. - 13. apríla účasť na odhalení pamätnej tabule ľuďom odvedeným do sovietskych pracovných táborov spojená s prezentáciou dokumentárneho filmu ÚPN „Prežili sme Gulag“ s diskusiou vo Veľkej Lomnici;
- 19. apríla účasť na pietnom zhromaždení venovanom pamiatke príslušníkov PTP a odhalení pamätnej tabule v Pezinku;
- 22. - 23. apríla účasť na rokovaní Riadiaceho výboru ENRS vo Varšave v Poľsku;
- 24. apríla rokovanie o spolupráci so Sirom Andrewom Burnsom, splnomocnencom vlády Veľkej Británie pre otázky holokaustu v rámci projektu novovznikajúceho Európskeho domu histórie zriadeného Európskym parlamentom;
- 24. - 25. apríla účasť na konferencii pod názvom „Slovensko v rokoch neslobody III“. a Menšiny na Slovensku v Krakove v Poľsku;

- 25. apríla diskusný večer ÚPN na tému „Ozveny Katyne“ v Bratislave;
- 27. apríla účasť na oslavách pri príležitosti 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda a 150. výročia vzniku Matice slovenskej na Devíne;
- 30. apríla podpis Zmluvy o spolupráci medzi Ústavom pamäti národa a rakúskym Inštitútom Ludwiga Boltzmana pre výskum následkov vojen v Bratislave;

Máj

- 2. mája rokovanie s kultúrnym atašé veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko Rolandom Westebbem o spolupráci na výstave o STASI;
- 6. mája odovzdanie dekrétov veteránom protikomunistického odboja z Nitrianskeho kraja v Nitre;
- 15. mája účasť na seminári venovanom Mons. Viktorovi Trstenskému spojená s prednáškou na tému „Prenasledovanie Cirkvi v r. 1948 až 1989“ v Bratislave;
- 20. mája rokovanie o spolupráci na filmovom projekte štúdia K2 pod názvom „Fetiše socializmu“
- 20. mája rokovania s vedúcim odborov vlastnej tvorby SRo Karolom Horváthom, dohodli sme sa na realizácii spoločného rozhlasového projektu pod názvom „Prežili sme totalitu“
- 21. mája tlačová konferencia k zverejneniu mien 504 príslušníkov útvarov Správy ŠtB - Krajskej správy ZNB v Banskej Bystrici, vrátane zachytenia organizačných zmien v rokoch 1966, 1971 – 1974;
- 22. mája rokovanie s občianskym združením Človek v ohrození o prehĺbení vzájomnej spolupráce s ÚPN v rámci projektu zameraného na vzdelávanie učiteľov základných a stredných škôl, ako aj programovej spolupráci v rámci filmového festivalu Jeden svet;
- 23. mája seminár s diskúziou pri príležitosti 25. výročia ukončenia veľkej podpisovej akcie Podnety katolíkov k riešeniu situácie veriacich občanov v ČSSR z roku 1988 v Bratislave;
- 27. mája rokovanie s prodekanou RK CMBF UK prof. Dr. phil. Emíliou Hrabovcovou o možnostiach aktívnej spolupráce na organizácii vedeckej konferencie pri príležitosti 50. výročia založenia Ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme;
- 30. mája rokovanie o spolupráci s Annou Mariou Huthovou, generálnou riaditeľkou pre komunikáciu novovznikajúceho Domu európskej histórie, Európsky parlament v Bruseli;

Jún

- 4. júna rokovanie o spolupráci s riaditeľom divadla Aréna Jurajom Kukurom v rámci projektu Živej pamäti;
- 6. – 7. júna účasť na konferencii pod názvom „Aktivity NKVD/KGB a spolupráca s tajnými službami v strednej a východnej Európe v rokoch 1945 – 1989“, III, v Krakove v Poľsku;
- 7. júna účasť na medzinárodnom kolokviu pod názvom „Nové oblasti výskumu v histórii východnej a strednej Európy“ v Grazi v Rakúsku;
- 14. júna pietna spomienka pri pamätnej buste Jána Langoša v Bratislave pri príležitosti 7. výročia tragickej smrti zakladateľa ÚPN;
- 15. júna účasť na pietnej spomienke a slávnostnom odhalení pamätníka Jánovi Langošovi v Banskej Bystrici;
- 19. – 20. júna rokovanie orgánov ENRS v Bratislave;
- 27. júna diskusný večer ÚPN na tému „Veľká peňažná lúpež – menová reforma v Československu v roku 1953“ v Bratislave;
- 27. júna diskusný večer ÚPN na tému „Tragické osudy košických židov“ v Košiciach;
- 28. júna prerokovanie výročnej správy o činnosti ÚPN za rok 2012 na 21. schôdzi NR SR;

Júl

- 5. júla účasť na Cyrilo-metodskej národnej púti v Nitre a celoštátnych oslavách 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie;
- 3. - 4. júla účasť na vedeckej konferencii k 1150. výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda pod názvom „Vzdelávanie – súčasť misie sv. Cyrila a Metoda“ v Mojmirovciach pri Nitre;
- 4. júla rokovanie o spolupráci s predstaviteľmi Boltzmanovho inštitútu vo Viedni v Rakúsku;

August

- 2. augusta účasť na spomienkovom koncerte pod názvom "Poraimos – Rómsky holokaust" pri príležitosti Pamätného dňa rómskeho holokaustu v Bratislave;
- 9. augusta účasť na workshope na tému „Zavlečení do Gulag-ov“ v Prahe v Českej republike;
- 16. augusta účasť na pietnej spomienke pri príležitosti 75. výročia úmrtia Andreja Hlinku pri jeho buste v Bratislave;
- 20. augusta účasť na pietnych aktoch pri príležitosti 45. výročia okupácie bývalého Československa vojskami členských štátov Varšavskej zmluvy v auguste roku 1968 v Bratislave a v Poprade;
- 25. augusta účasť na pietnej spomienke na politických väzňov v ÚVTOS v Leopoldove;
- 26. - 29. augusta rokovanie s ministrom pre ľudské práva Irackej arabskej republiky Mohammedom Shyaa Alsudaním o spolupráci, spojené s otvorením výstavy a seminára pod názvom “Odhaľovanie zločinov proti ľudskosti bývalých diktátorských a totalitných režimov v Iraku a na Slovensku” v Bratislave;

September

- 12. septembra v súvislosti s úmrtím Silvestra Krčméryho priznanie postavenie účastníka protikomunistického odboja in memoriam a veterána protikomunistického odboja in memoriam. ÚPN z vlastného rozhodnutia;
- 19. septembra vernisáž výstavy o ŠTB pod názvom „Prísne Tajné!“ v rámci medzinárodného projektu Asociácie Divadelná Nitra „Paralelné životy – 20. storočie očami tajnej polície“ v Nitre;
- 20. septembra rokovanie s primátorom hlavného mesta Bratislavy Milanom Vtáčnikom a ministrom kultúry SR Marekom Maďaričom o pripravách Festivalu slobody 2013;
- 26. septembra diskusný večer ÚPN na tému „O Slovákoch v poľskom odboji“ a „Mníchovská dohoda“ v Bratislave a Košiciach
- 29. septembra účasť na odhalení a požehnaní pamätnej tabule politickým väzňom v Bratislave - Ružinove;
- 30. septembra rokovanie s predstaviteľmi Ústavu pre jednotné vzdelávanie z Kórejskej republiky v Bratislave;
- 30. septembra diskusný večer ÚPN na tému „Mníchovská dohoda a jej tieň“ v Košiciach;

Október

- 6. októbra účasť na odbornom seminári na tému „60. výročie ľudového povstania v NDR 17. júna 1953“ spojená s vernisážou výstavy dobových fotografií pripravenej Spolkovým úradom pre spracovanie diktatúry SED v Bratislave;
- 9. - 10. októbra odovzdávanie dekrétov veteránom protikomunistického odboja zo Žilinského kraja v Ružomberku a Žiline;

- 10. – 12. októbra účasť na medzinárodnom sympóziu ENRS na tému formy a povahy súčasnej kultúry pamäti a súvisiacej výučby histórie v Berlíne v Nemecku;
- 11. októbra návšteva študentov Inštitútu slavistiky Viedenskej univerzity v Ústave pamäti národa;
- 17. októbra účasť na vyhodnotení výsledkov a ocenení víťazov celoslovenskej súťaže v tvorivosti žiakov základných a stredných škôl SR pri príležitosti 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda pod názvom „Solúnski bratia“;
- 24. októbra diskusný večer ÚPN na tému „Horúca jeseň 1938“ v Bratislave;
- 25. októbra účasť na pietnej spomienke pri pamätníku Brána slobody v Bratislave – Devíne;
- 25. októbra účasť na odhalení a požehnaní Pamätnej tabule na pamiatku útrap nespravodlivo väznených a odsúdených za bývalého režimu v rokoch 1948 – 1989 na múre väznice v Bratislave;
- 24. – 25. októbra účasť na konferencii na tému „Národný socializmus a regionálna identita vo východnej Európe. Ideológia, expanzia moci, trvanie“ v Berlíne v Nemecku;
- 28. októbra rokovanie o spolupráci s veľvyslancom Irackej arabskej republiky na Slovensku Mohammedom Hakiem Al-Robaiee;
- 31. októbra diskusný večer ÚPN na tému „Slovenskí katolícki biskupi v zovretí dvoch totalít - pohľad zvnútra“ v Košiciach;

November

- 5. novembra premietanie dokumentárneho filmu z produkcie ÚPN pod názvom „Prežili sme Gulag“ v New Yorku v USA;
- 12. – 17. novembra organizácia aktivít Festivalu slobody 2013 v podobe filmovej prehliadky, pietnych aktov, diskusií, diskusného večera, oceňovaní účastníkov protikomunistického odboja, oceňovaní osobnosti boja proti totalite a zádušnej sv. omše za obeť komunistického režimu;
- 14. novembra účasť na konferencii na tému „Železná opona a revitalizácia obranných bunkrov pozdĺž rieky Morava“ spojená s odhalením pamätníka obetiam železnej opony v Bratislave – Devíne;
- 14. a 15. novembra rokovanie so zástupcami Etickej komisie vlády Českej republiky pre oceňovanie účastníkov odboja a odporu proti komunizmu v Bratislave;
- 17. novembra účasť na spomienke na udalosti 17. novembra 1989 v Devínskej Novej Vsi;
- 19. – 20. novembra organizácia a účasť na medzinárodnej vedeckej konferencii pod názvom „Politický exil z krajín strednej a východnej Európy. Motívy, stratégie, aktivity a perspektívy na Východe a Západe, 1945 – 1989“ v Bratislave;
- 26. novembra diskusný večer ÚPN na tému „17. november 1989 zisky a zlyhania“ v Košiciach;
- 27. – 29. novembra účasť na medzinárodnej konferencii pod názvom „Právny rámec pamäti, v rámci projektu Genealógia pamäte vo Varšave v Poľsku;

December

- 2. decembra účasť na spomienkovom a diskusnom stretnutí k zavraždenému P. Emanuelovi Jozefovi Cubínekovi v Bratislave;
- 10. decembra Diskusný večer ÚPN na tému „Karpatskí Nemci na Slovensku v 20. storočí“ v Košiciach;
- 13. decembra účasť na diskusnom večere na tému „Vianočná dohoda 1943 – 70. výročie“ v Bratislave.

13. Hlavné úlohy na rok 2014

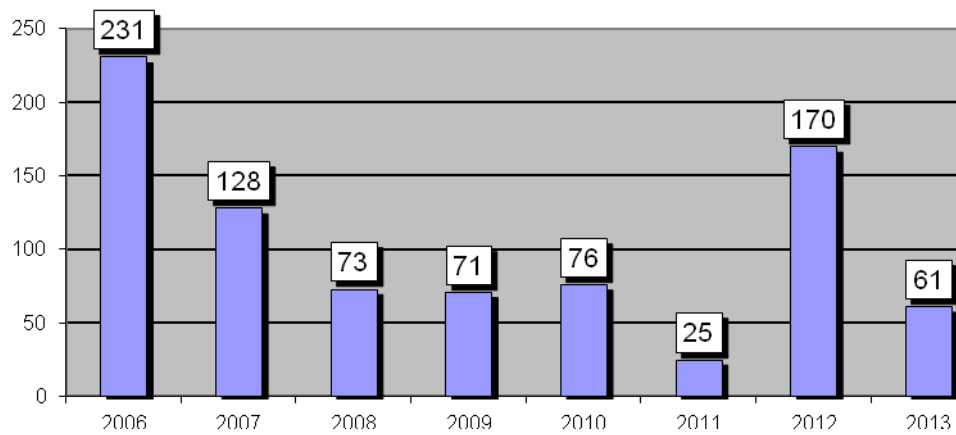
1. Zodpovedné plnenie úloh vyplývajúcich zo zákona o ÚPN vo vzťahu k štátu
2. Efektívne a hospodárne vynakladanie finančných prostriedkov štátneho rozpočtu
3. Aktívna obrana záujmov ÚPN v prebiehajúcich súdnych sporoch
4. Intenzívny rozvoj a prehĺbovanie medzinárodných vzťahov a zahraničnej spolupráce
5. Odovzdávanie dekrétov veteránom protikomunistického odboja v spolupráci s VÚC
6. Systematická digitalizácia archívnych fondov
7. Archívne spracovanie fondov ŠTB
8. Budovanie archívneho informačného systému
9. Dokumentácia zločinov a rekonštrukcia štruktúr, činnosti a evidencií a databáz ŠTB
10. Aktívna účasť na vedeckých konferenciách a seminároch
11. Aktívna edičná činnosť a audiovizuálna tvorba
12. Zabezpečenie programových aktivít a aktívna účasť na oslavách 25. výročia 17. novembra 1989
13. Aktívna vzdelávacia a osvetová činnosť na verejnosti a stredných a vysokých školách
14. Realizácia vedeckých, vzdelávacích a osvetových projektov

14. Záver

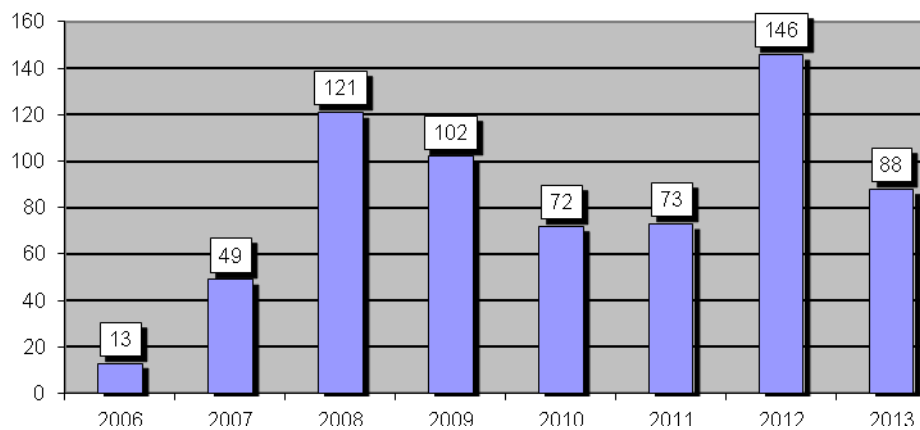
ÚPN si v roku 2013 pod vedením novozvoleného predsedu správnej rady napriek zložitému a náročnému obdobiu a ťažkostiam spojeným s nedostatkom finančných prostriedkov spôsobeným predchádzajúcim vedením, kompetenčným sporom medzi členmi správnej rady, úlohy, ktoré mu ukladá zákon č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa splnil. Aktívne sa chopil obrany v súvislosti so súdnymi konaniami vedenými proti nemu za zverejnenie registračných protokolov bývalej ŠtB. Pokračovalo sa v realizácii dlhodobých projektov i v rozvíjaní nových aktivít súvisiacich s víziou budovania živej pamäti národa, ako procesu aktívneho pripomínania obdobia neslobody pre súčasnú a budúce generácie. V rámci možností sa realizovali aktivity a plnili úlohy v rámci vedeckého výskumu, tvorby evidencií, dokumentácie činnosti bývalej ŠtB, sprístupňovaní dokumentov bývalej ŠtB, spracovávaní archívnych fondov, poskytovaní služieb bádateľom, poskytovaní informácií štátnym orgánom, ako aj vzdelávacím a osvetovým aktivitám a publikačnej tvorbe. ÚPN v roku 2013 samostatne alebo v spolupráci s partnerskými inštitúciami a subjektmi zorganizoval konferencie, kolokviá, semináre, nakrútil svedecké výpovede svedkov obdobia neslobody. Zorganizoval filmovú prehliadku a Festival slobody. V rámci osvetových a vzdelávacích aktivít pripravil diskusné večery a realizoval prednášky na školách. Prijal návštevníkov v rámci exkurzií a poskytoval služby bádateľom. Odborní pracovníci ÚPN sa pre nedostatok finančných prostriedkov, síce v obmedzenej miere, ale aktívne zúčastňovali na vedeckých konferenciách a seminároch a vyprodukovali publikačné výstupy v rôznych typoch vedeckých a odborných časopisov, zborníkov a iných publikácií. Realizáciou obmeny výpočtovej techniky po rokoch a opätovným nadviazaním spolupráce s partnerskými inštitúciami si ÚPN pripravil vhodné podmienky na plnenie úloh v roku 2014, ktoré umožnia oveľa lepšie naplňovať poslanie ústavu pre spoločnosť a najmä mladú generáciu, čo je prioritou jeho fungovania.

Grafická príloha:

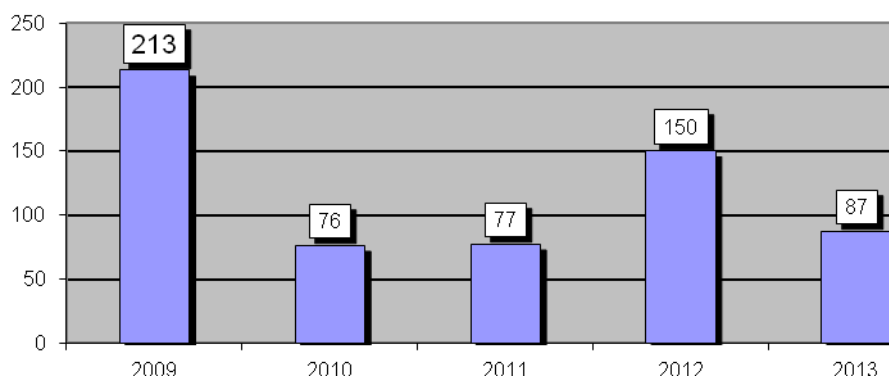
**Počet žiadostí účastníkov protikomunistického odboja
(vrátane konania z vlastného rozhodnutia) 2006 - 2013**

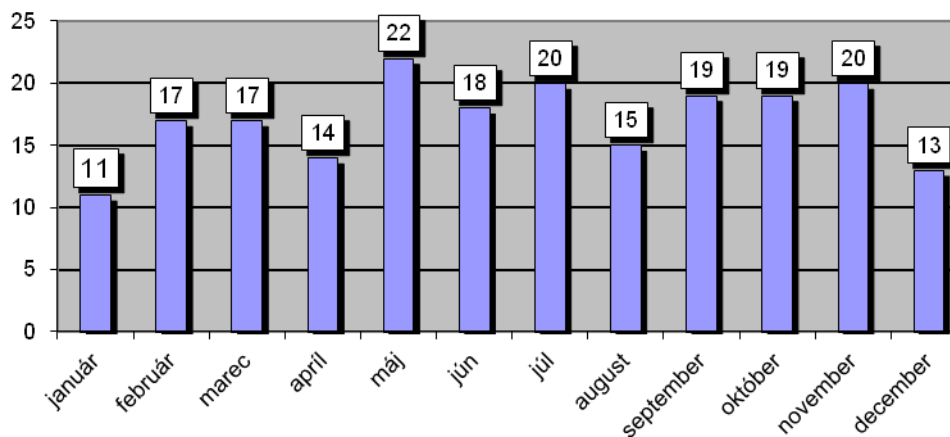
**Počet priznaní postavenia účastníka protikomunistického
odboja 2006 - 2013**

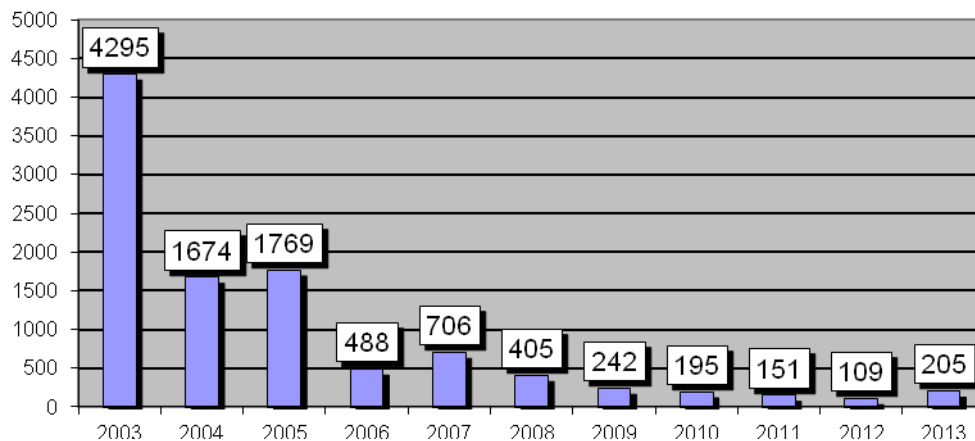
**Počet priznaní postavenia veterána protikomunistického
odboja 2009 - 2013**

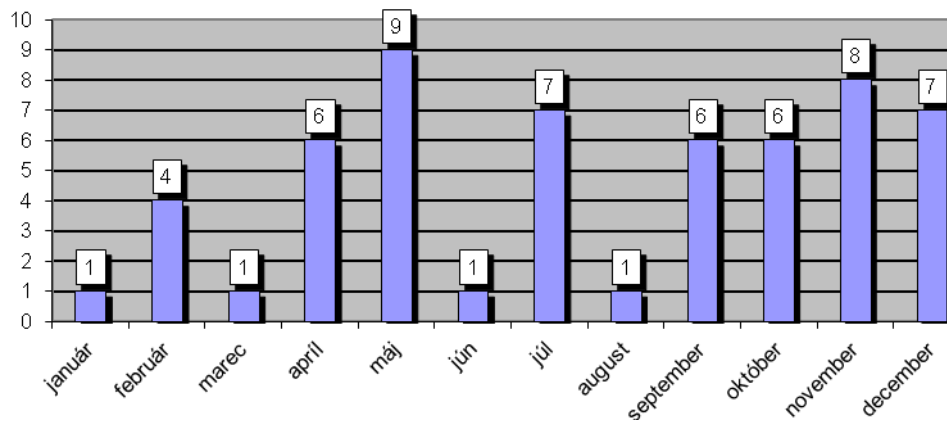
Počet žiadostí podľa zákona č. 553/2002 Z.z.

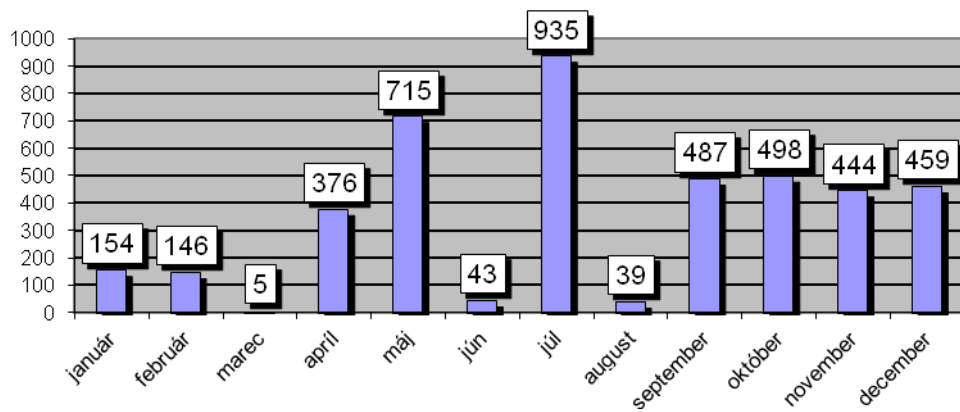
Počet podaných žiadostí na sprístupnenie 2003 - 2013

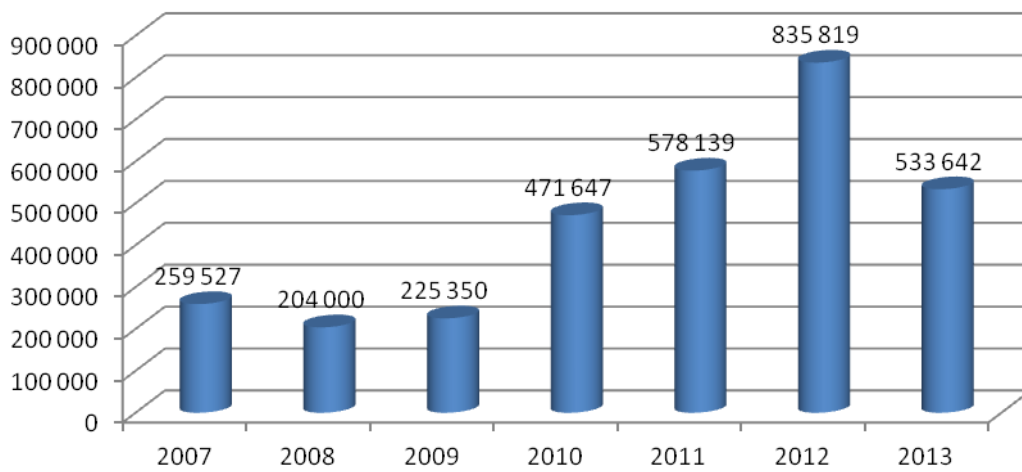
Počet sprístupnení v roku 2013

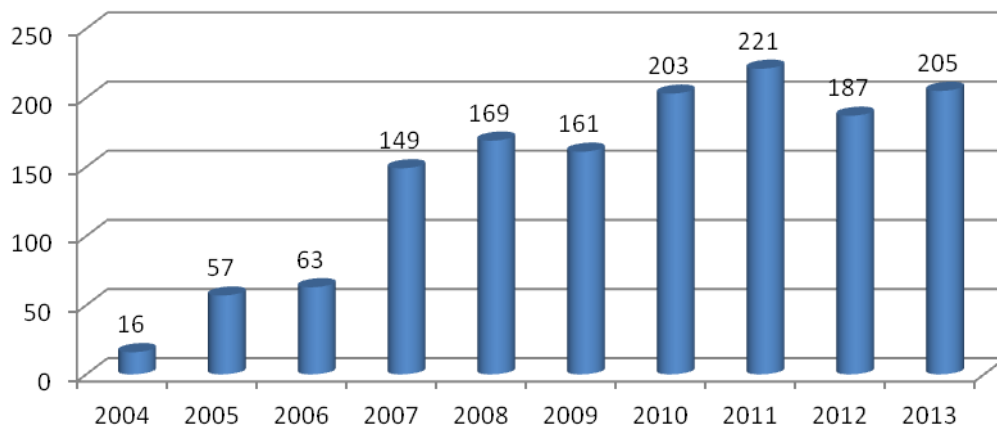
Počet sprístupnených strán v roku 2013

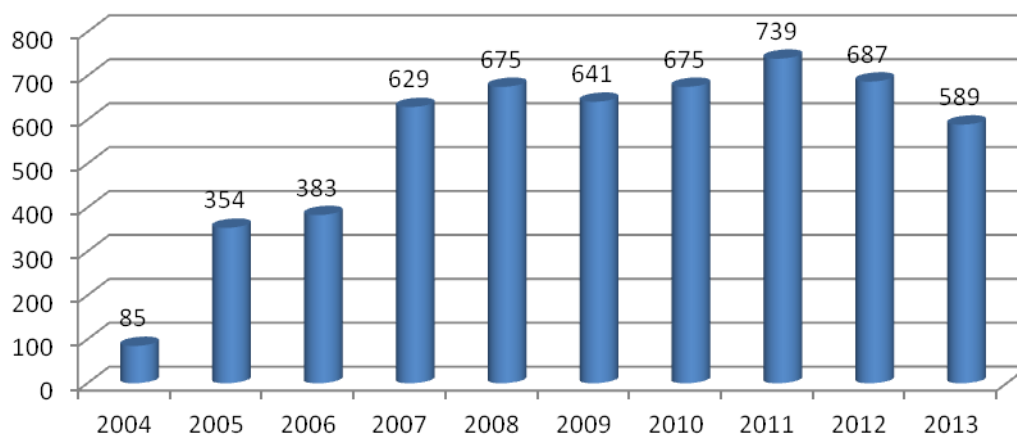
Počet sprístupnených strán archívnych dokumentov

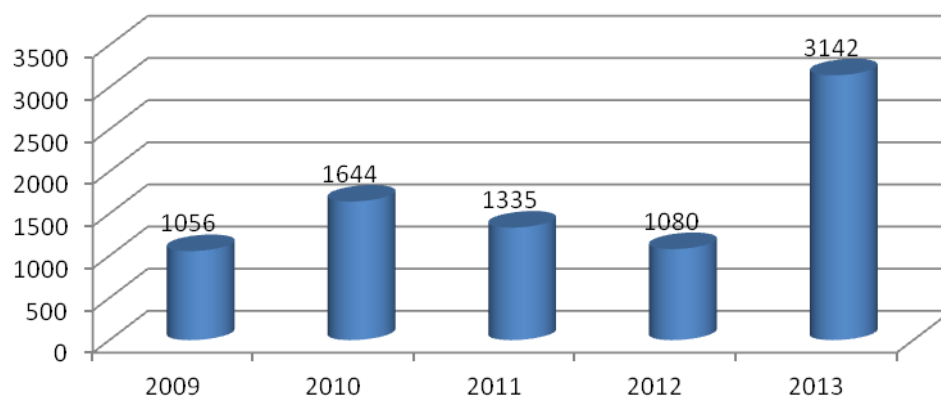
Počet bádateľov v Archíve ÚPN

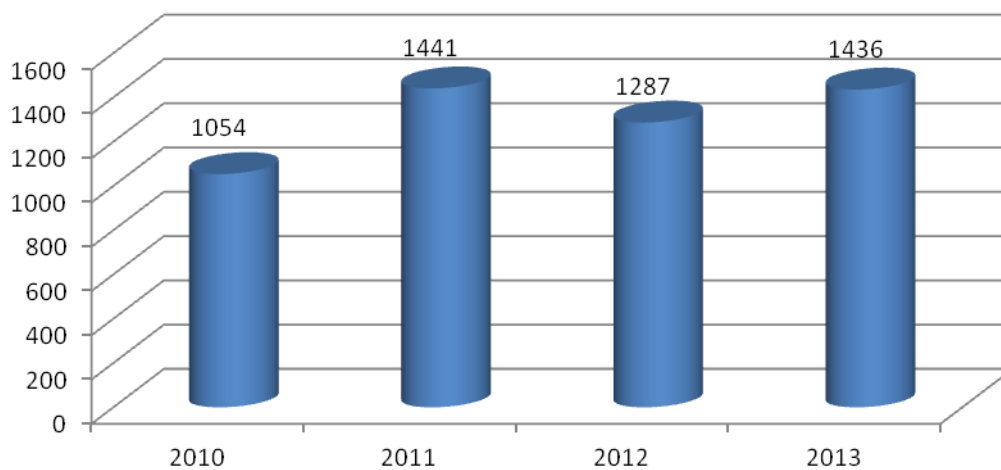
Počet bádateľských návštev v Archive ÚPN

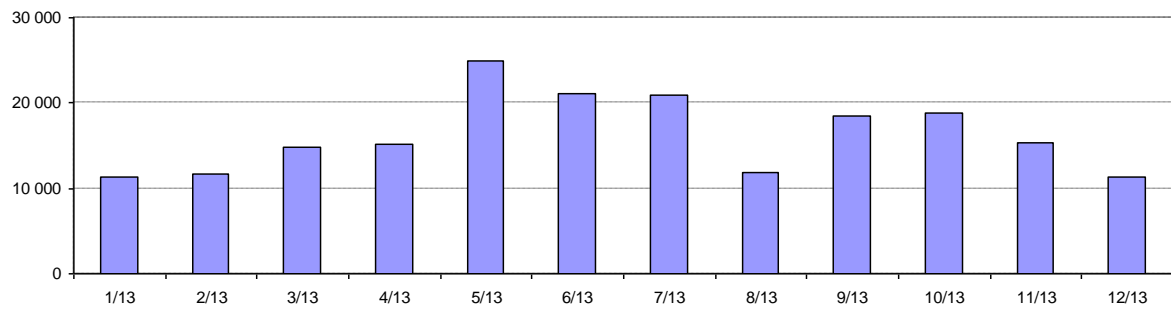
Počet vydaných kópií archívnych dokumentov

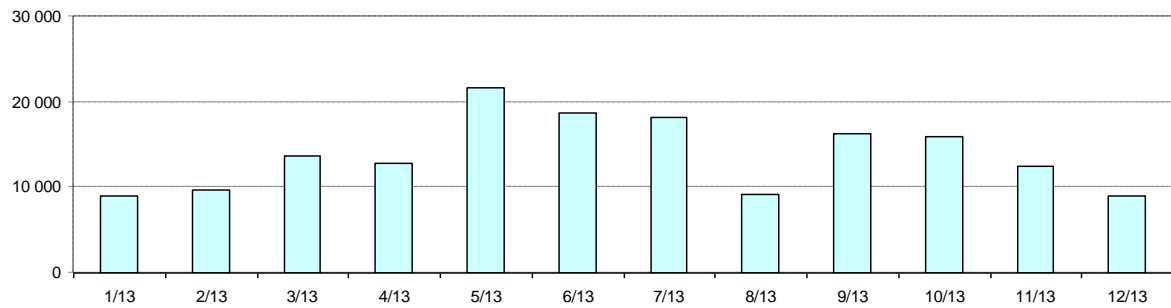
Informácie poskytnuté bádateľom v rámci odbornej konzultačnej činnosti

Skenovanie 2013 - celkom mesačne

Skenovanie 2013 - celkom mesačne papierové

Skenovanie 2013 - celkom mesačne mikrofiše

